

137. löggjafarþing 2009.

Þskj. 0 — 124. mál.

Alþingi
Erindi nr. 137/609
komudagur 6. 7. 2009

Álit

um frv. til l. um Bankasýslu ríkisins.

Frá efnahags- og skattanefnd.

Nefndinni barst hinn 24. júní 2009 erindi frá viðskiptanefnd þar sem óskað var umsagnar um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins, þskj. 166, 124. mál.

Nefndin hefur fjallað um málið og fengið á sinn fund Arnar Þór Másson og Hjördísi Dröfn Vilhjálmssdóttur frá fjármálaráðuneyti og Mats Josefsson.

Markmið frumvarpsins er að tryggja fagleg afskipti íslenska ríkisins við endurreisn og uppbyggingu innlends fjármáلامarkaðar. Er lagt til að komið verði á fót sjálfstæðri stofnun, Bankasýslu ríkisins, sem fari með eignarhluti í fjármálafyrirtækjum í samræmi við eigendastefnu ríkisins á hverjum tíma. Stofnunin taki á grundvelli þeirrar stefnu virkan þátt í mótun innlends fjármáلامarkaðar, t.a.m. með setningu skilyrða fyrir fjárframlagi ríkisins, mati á tækifærum til hagræðingar og vinnslu tillagna um sölu á eignarhlutum ríkisins. Frumvarpið gerir enn fremur ráð fyrir að stofnuninni verði heimilt að stofna eða eiga eignarhluti ríkisins í félögum að því leyti sem það samræmist tilvist hennar.

Lagt er til að yfirstjórn stofnunarinnar verði faglega skipuð en að í undantekningartilvikum geti fjármálaráðherra beint tilmælum til stjórnar að gættum ákveðnum skilyrðum. Allar meiri háttar ákvarðanir í starfsemi stofnunarinnar skulu bornar skriflega undir stjórn til samþykktar eða synjunar. Stjórninni er falið að koma á fót þriggja manna valnefnd sem tilnefnir fyrir hönd ríkisins aðila til setu í bankaráðum og stjórnunum fjármálafyrirtækja. Sérstaklega er kveðið á um rétt almennings til þess að gefa sig fram við valnefndina.

Undirstrikuð var á fundum nefndarinnar þörfin fyrir að skilgreina framtíðarskipulag innlends fjármáلامarkaðar og að ákvarðanir um þetta væru teknar á faglegum grunni. Fram komu sjónarmið um að færa þyrfti ráðningarferli stjórnarmanna Bankasýslu ríkisins fjær pólitísku valdi en frumvarpið gerir ráð fyrir. Einnig að betur færi á að starfsemi stofnunarinnar yrði á formi hlutafélags sem veitti aukið svigrúm við mannaráðningar og létti kostnaði af ríkissjóði. Nýta mætti arð af eignarhlutum fjármálafyrirtækja til að standa undir starfsemi hennar. Á móti bentu fulltrúar fjármálaráðuneytis á að ekki væri líklegt að hagnaður yrði af starfsemi nýju bankanna á næstu missirum.

Á fundum nefndarinnar var áréttað mikilvægi þess að sjónarmið um jafnrétti kynjanna yrðu höfð að leiðarljósi við ákvarðanir valnefndar.

Efnahags- og skattanefnd leggur til að viðskiptanefnd taki til skoðunar hvort framangreindar athugasemdir gefi tilefni til breytinga á frumvarpinu. Enn fremur að viðskiptanefnd skoði tengsl frumvarpsins við frumvarp um stofnun opinbers hlutafélags til að stuðla að endurskipulagningu rekstrarhæfra atvinnufyrirtækja sem efnahags- og skattanefnd hefur til umfjöllunar. Í lokamálgrein 1. gr. frumvarps til laga um Bankasýslu ríkisins er stofnuninni veitt heimild til að fara með hlut ríkisins í umræddu félagi og telur nefndin að það fyrirkomulag muni veita starfsemi félagsins ríkari vernd gegn pólitískum

áhrifum en ef fjármálaráðherra fer með hlutinn.

Tryggvi Þór Herbertsson, Birkir Jón Jónsson og Pétur H. Blöndal voru fjarverandi við afgreiðslu málsins.

Alþingi, 3. júlí 2009.

Helgi Hjörvar,
form., frsm.

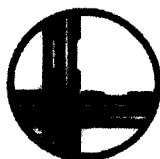
Lilja Mósesdóttir.

Magnús Orri Schram.

Álfheiður Ingadóttir.

Sigríður Ingibjörg Ingadóttir.

Valgeir Skagfjörð.

Félags löggiltra endurskoðenda

Alþingi
Erindi nr. Þ 137/475
komudagur 30.6.2009

Reykjavík 29. júní 2009
Tilv. FLE 24-2009

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

b/t Selmu Hafliðadóttur, nefndarritara

Málefni: Frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins, 124. mál.

Með bréfi dags. 24. júní s.l. óskaði Viðskiptanefnd Alþingis eftir umsögn Félags löggiltra endurskoðenda (FLE) um ofangreint málefni.

Samkvæmt samþykktum félagsins sendi stjórnin ofangreint erindi til álitsnefndar FLE.

Álitsnefndin tók málið síðan til umfjöllunar og taldi hún að ekki væri tilefni til sérstakrar umsagnar um það af hálfu Félags löggiltra endurskoðenda.

Stjórn FLE er fyrir sitt leyti sammála niðurstöðu álitsnefndar.

Virðingarfyllst,
f.h. Félags löggiltra endurskoðenda

Sigurður B. Arnþórsson
Framkvæmdastjóri FLE

FJÁRMÁLAEFTIRLITIÐ

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Alþingi
Erindi nr. **P** 137/494
komudagur 1. 7. 2009

30. júní 2009
Tilvísun: 2009060084

Efni: Umsögn um frumvarp til laga Bankasýslu ríkisins, 124. mál.

Fjármálaeftirlitið vísar til bréfs, dags. 24. júní sl., þar sem Viðskiptanefnd Alþingis óskaði eftir umsögn Fjármálaeftirlitsins um Bankasýslu ríkisins, 124. mál.

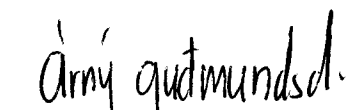
Fjármálaeftirlitið vill koma eftirfarandi athugasemdum á framfæri.

- Fjármálaeftirlitið fær ekki betur séð en að Bankasýslan munu þurfa að skila inn umsókn um virkan eignarhlut skv. VI. kafla laga nr. 161/20002 um fjármálafyrirtæki vegna þeirra virku eignarhluta sem Bankasýslan fer með fyrir hönd ríkisins, þar sem frumvarpið undanþiggur á engan hátt stofnunina frá slíku mati.
- Ekki virðist skýrt hvort Bankasýslunni sé eingöngu ætlað að fara með hluti ríkisins í viðskiptabönkunum þremur eða hvort henni er einnig ætlað að fara með þá eignarhluti sem ríkið kann að eignast í sparisjóðum. Þannig er t.d. í eingöngu talað um hluthafafundi en aldrei fundi stofnfjáreigenda í athugasemdum frumvarpsins.
- Samkvæmt 6. gr. frumvarpsins mega stjórnarmenn og forstjóri Bankasýslunnar ekki hafa gerst brotlegir við tiltekinn lög. Að mati Fjármálaeftirlitsins væri æskilegt að upptalningin næði einnig til laga nr. 87/1998 um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi, laga nr. 60/1994 um váttryggingastarfsemi og laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.
- Hlutverk stjórnarmanna í fjármálafyrirtækjum. Í almennum athugasemdum við frumvarpið kemur fram að stjórnarmönnum fjármálafyrirtækja er Bankasýslan kys sé ætlað að tryggja framgang eigendastefnu ríkisins og samninga sem fyrirtækin gera við Bankasýsluna. Á öðrum stað segir hins vegar að gert sé ráð fyrir að réttindi og skyldur stjórnarmanna og stjórnenda fjármálafyrirtækja samkvæmt frumvarpinu verði með sambærilegum hætti og í öðrum fjármálafyrirtækjum sem ekki er í eigu ríkisins. Samkvæmt lögum nr. 2/1995 um hlutafélög bera stjórnarmenn hlutafélaga fyrst og fremst skyldur gagnvart viðkomandi félagi en ekki þeim er hafa stutt þá í stjórnarkjöri. Sé ætlunin að víkja frá skyldum stjórnarmanna samkvæmt lögum nr. 2/1995 væri æskilegt að slíkt kæmi fram með skýrum hætti í frumvarpstextanum sjálfum.
- Sé ætlunin að stjórnarmenn og starfsmenn fjármálafyrirtækja í eigu ríkisins hafi upplýsingarskyldu gagnvart ríkinu eða Bankasýslunni er gengur lengra en lög nr. 2/1995 um hlutafélög og/eða lög nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki heimila er mikilvægt að slíkt komi fram með skýrum hætti.

Virðingarfyllst,

FJÁRMÁLAEFTIRLITIÐ

Gunnar P. Andersen

Árný J. Guðmundsdóttir

Minnisblað

Til: Viðskiptanefndar Alþingis
Frá: Fjármálaráðuneyti
Dagsetning: 7. júlí 2009

Efni: Bankasýsla ríkisins – hlutafélag eða stofnun

Að beiðni formanns og varaformanns viðskiptanefndar Alþingis hefur ráðuneytið tekið saman helstu rökin fyrir því að Bankasýsla ríkisins verði stofnun en ekki hlutafélag. Til viðbótar er stuttlega farið yfir stöðuna í ríkjum OECD og gerð grein fyrir skýrslu og leiðbeiningum frá OECD um stjórnarhætti fyrirtækja í eigu ríkisins.

1. Almenn um ríkisstofnanir og hlutafélög

Umgjörð bæði hlutafélaga og ríkisstofnana er skýr. Stofnanir lúta leikreglum stjórnsýslunnar en hlutafélög starfa eftir lögum um hlutafélög.

Megineinkenni ríkisstofnana eru: Þær lúta almennum reglum ríkisrekstrar, hafa skilgreindan ramma og skýra ábyrgðarkeðju (ráðherra ber endanlega ábyrgð gagnvart Alþingi og almenningi). Stofnanir ríkisins hafa skýrt afmarkað hlutverk, lögð er áhersla á gagnsæi og settar hömlur við meðferð fjármuna (útgjöld eru heimiluð af Alþingi). Þá er eignarhaldið einfalt, þ.e. ríkið á stofnunina eitt. Ef um sjálfstæða ríkisstofnun er að ræða minnka valdheimildir og ábyrgð ráðherra í hlutfalli við sjálfstæðið en aðrir þættir eiga enn við. (Á Íslandi eru mjög fáar sjálfstæðar stofnanir þar sem meginreglan um ráðherraábyrgð hefur verið við lýði.)

Megineinkenni hlutafélaga eru: Einkaréttarlegt félagaform, fleiri en einn eigandi, takmörkuð ábyrgð (ráðherra ber ekki beina ábyrgð á verkefnum gagnvart Alþingi), vernd fyrir minnihlutahafa, aðhald eigenda, mikil ábyrgð stjórnarmanna, opin viðskipti með hluti (þ.e. möguleikar á breytingum á eignarhaldi) og hagnaðarmarkmið (í minna mæli samfélagsleg markmið). Hlutafélagaformið er almennt talið henta vel:

- a. ef ætlunin er að sækja fjármagn út fyrir félagið, t.d. með útboði eða skráningu í kauphöll,
- b. stærri félögum í eigu margra hluthafa með opinn, fjárfrekan og umfangsmikinn rekstur,
- c. ef til stendur að hafa aðilaskipti að hlutum almennt opna og frjálsa,
- d. til að skapa sterka ímynd gagnvart markaðinum og
- e. ef áhætta í rekstri er mikil.

2. Val á rekstrarformum

Ríkisstofnanir sinna ákveðinni þjónustu fyrir ríkið sem greiðir fyrir hana með framlögum úr ríkissjóði í fjárlögum en hlutafélög selja tiltekna þjónustu út fyrir ríkið á markaði. Fjármálaráðuneytið telur að velja þurfi rekstrarform með hliðsjón af þessum sjónarmiðum, eðli starfseminnar og þeim markmiðum sem ætlunin er að ná. Þannig þarf að velja rekstrarform sem best fellur að þessari skilgreiningu og nýta það form sem valið er til fullnustu. Ráðuneytið geldur varhug við því að ákveða að nota hlutafélagaformið en setja síðan til viðbótar aukin skilyrði sem draga úr sveigjanleika þess og færa það í átt til þeirra reglna sem gilda um ríkisrekstur (ekki er til sérstök löggjöf um opinber hlutafélög). Þá er mikilvægt að takmörkuð ábyrgð ríkisins á starfsemi sem rekin er í hlutafélögum sé trúverðug.

Með hliðsjón af ofangreindu telur fjármálaráðuneytið að hlutafélög eigi ekki við í ríkisrekstri nema starfsemin sé viðskiptalegs eðlis (þ.e. standi undir sér með tekjum) og við tiltekna aðstæður:

- a. Þegar áformað er að fá fleiri aðila til samstarfs við ríkið um rekstur tiltekinnar starfsemi.
- b. Þegar áformað er að einkavæða starfsemi.
- c. Þegar ótakmörkuð fjárhagsleg ábyrgð ríkisins er óæskileg út frá samkeppnissjónarmiðum.

3. Rekstrarform Bankasýslu ríkisins

Bankasýslu ríkisins er ætlað að fara með eignarhluti ríkisins í fjármálafyrirtækjum fyrir hönd fjármálaráðherra, sem ber endanlega ábyrgð á þeim gagnvart almenningi og Alþingi, og hafa eftirlit með fjármunum sem ríkið leggur til fjármálafyrirtækja. Bankasýslan sinnir þessu verkefni fyrir hönd ríkisins á grundvelli fjárveitinga frá Alþingi þar sem hún fær ekki tekjur frá bönkunum (ráðgert er að arðgreiðslur bankanna renni í ríkissjóð). Eðli máls samkvæmt geta aðrir aðilar ekki eignast hluti í Bankasýslunni, hún verður ekki í samkeppni við önnur fyrirtæki og ekki stendur til að einkavæða hana. Annað á við um fjármálafyrirtækin sjálf.

Fjármálaráðuneytið telur að markmiðum um faglega, trúverðuga og skjóta uppbygginu fjármálakerfisins verði best náð með því að fela umsýslu eignarhluta ríkisins í fjármálafyrirtækjum tímabundið ríkisstofnun, Bankasýslu ríkisins. Sem stofnun lýtur hún almennum reglum og taumhaldi ríkisrekstrar og ráðherra ber ábyrgð samkvæmt stjórnskipan með því að skipa stjórnarmenn hennar að uppfylltum hæfisskilyrðum sem kveðið er á um í lögum.

4. Staðan í ríkjum innan OECD

Árið 2005 tók OECD saman skýrslu um stjórnarhætti fyrirtækja í eigu ríkisins. Eitt af því sem þar var fjallað um var skipulag eigendahlutverksins. Flest lönd innan OECD hafa smám saman fært forræði eignarhluta til eins ráðuneytis þannig að umsýslan verði samræmd og mælir OECD með því fyrirkomulagi. Algengast er að deild innan ráðuneytisins fari þá með eignarhluta í fyrirtækjum ríkisins og má í því sambandi nefna Svíþjóð, Noreg, Holland, Belgíu og Danmörku. Önnur lönd hafa sett á fót sérstakar stofnanir undir því ráðuneyti sem ber ábyrgð á eignarhlutanum, svo sem Bretland og Frakkland. Þrátt fyrir þetta er lögð mikil áhersla á sjálfstæði slíkra eininga (deild eða stofnun) til þess að aðskilnaður milli umsýslu ríkisins og annarra þátta sem tengjast fyrirtækjunum (svo sem stefnumótunar, eftirlits og hugsanlegra kaupa á þjónustu) sé skýr.

OECD mælir aftur á móti sérstaklega gegn því að sett séu á fót eignarhaldsfélög (þ.e. *holding companies*) til þess að sjá um umsýslu eignarhluta ríkisins í öðrum fyrirtækjum. Í skýrslunni kemur fram að þessi leið hafi verið algeng í kringum 1970 og voru félögin sett á fót með það að markmiði að minnka pólitísk afskipti af stjórn fyrirtækja í eigu ríkisins. Reynslan sýndi að þetta leiddi til aukinnar skuldsetningar fyrirtækja í eigu ríkisins vegna óskýrrar ábyrgðar án þess að skilvirkni vegna rekstrarlegrar endurskipulagningar eða bættrar fjármálastjórnunar hafi aukist. Flest lönd hafa því horfið frá þessu fyrirkomulagi á undanförunum árum og eru einungis nefnd þrjú dæmi í skýrslu OECD um annað, þ.e. frá Austurríki, Slóvakíu og Tékklandi, og bent á að þau eignarhaldsfélög séu fyrst og fremst eignasölufélög.

1.7.2009

Alþingi
Erindi nr. Þ 137/500
komudagur 1.7.2009

B.t. Selmu Hafliðadóttur, nefndarritara

Varðar beiðni um umsögn um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins, 124. mál, heildarlög.

Viðskipta- og raunvísindadeild Háskólans á Akureyri treystir sér ekki til að gefa umsögn um ofangreint frumvarp, sem barst deildinni í hendur mánudaginn 29. júní síðastliðinn, vegna skamms umfjöllunartíma og fjarveru sérfræðinga vegna sumarleyfa.

Með kveðjum

Hans Kristján Guðmundsson

Dr Hans Kristján Guðmundsson
Deildarforseti
Viðskipta- og raunvísindadeild

Reykjavík, 29. júní, 2009

Viðskiptanefnd
Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8–10
101 Reykjavík

Efni: Álitsgerð um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins, þskj. 166 – 124 mál

Meðfylgjandi er umsögn mín um þskj. 166 – 124 mál, frumvarp til laga um stofnun Bankasýslu ríkisins. Á meðan álitsgjafi styður frumvarpið í aðalatriðum vill hann vekja athygli á að mikilvægara væri að koma fyrst bönkunum á fót, áður en slík sýsla væri stofnuð. Það er vegna þess, að hlutverk Bankasýslunnar mótast ekki að fullu fyrir en endurskipulagningu bankanna hefur lokið. Athugasemdir mínar varða aðallega hlutverk Bankasýslunnar í endurreisn bankanna, fjárhag hennar og lagaumhverfi.

I. Almennar athugasemdir

Endurreisn bankanna

Nú eru betur að koma í ljós miklir hagsmunaárekstrar hjá íslenska ríkinu vegna endurreisnar bankanna. Fjármálaráðuneytið, fyrir hönd ríkisins, verður hluthafi í nýju bönkunum og kröfuhafi í gömlu bönkunum. Þar með hefur það hag að því, að kaupa innlendar eignir gömlu bankanna á sem lægstu verði, sem hluthafi í nýju bönkunum, og að selja þær sem hæstu verði, sem kröfuhafi í þrotabú gömlu bankana. (Ríkið hefur einnig ólíka hagsmuni sem forgangskröfuhafi og venjulegur kröfuhafi í bankana.) Ef teknir eru saman fjárhagslegir hagsmunir ríkisins í þessu sambandi, kemur í ljós að forgangskröfur í þrotabú bankanna eru 692 milljarðar (allt vegna Icesave), venjulegar kröfur 520 milljarðar (vegna kröfu Seðlabanka) og eiginfjárframlag 385 milljarðar (samkvæmt fjárlögum). Líkur eru á því að eiginfjárframlagið lækki, en ekki kröfurnar. Þess vegna er enn mikilvægara fyrir ríkið að móta sér stefnu sem kröfuhafi, frekar en sem eigandi.

Í þessu sambandi ætti Viðskiptanefnd Alþingis að íhuga hvort farsælla væri að Bankasýslan færi hvort tveggja með eignarhluti ríkisins í nýju bönkunum og kröfur í þrotabú gömlu bankanna, eða einungis með eignarhluti (eins og núverandi frumvarp gerir ráð fyrir). Í fyrra tilfellinu væri Bankasýslan sú stofnun undir Fjármálaráðuneytinu sem hefði sér bankaþekkingu og héldi til haga samböndum ríkisins við erlenda banka, enda eru margir þeirra kröfuhafar í gömlu bankana og mögulegir kaupendur að þeim nýju. Til dæmis er það hlutverk “systurstofnunar” Bankasýslu ríkisins í Bretlandi, *U.K. Financial Investments* (UKFI), að fara hvort tveggja með eignarhluti og lán í formi forgangshlutabréfa (*preference shares*) til þarlanda banka. Verði þessi aðferð notuð, ætti einnig að huga að því hvort að Bankasýslan ætti alfarið að sjá um kaup á innlendum eignum bankanna, þ.e. taka þátt í samningum við slitastjórnir og skilanefndir gömlu bankanna, til að Fjármálaráðuneytið gæti einbeitt sér að hámarka endurheimtur sem kröfuhafi.

Fjárhagur

Engin ákvæði eru um fjárhag Bankasýslunnar. Samkvæmt fjárlögum er gert ráð fyrir því að eiginfjárframlag til bankanna verði 385 milljarðar, sem að hluta til verður í formi skuldabréfa, sem gefin voru út af gömlu bönkunum og voru í eigu Seðlabanka. Þessir 385 milljarðar í hlutafé verður eign Bankasýslunnar væntanlega. (Ef þessi bréf verða lögð inn í nýju bankana verða þeir kröfuhafar í gömlu bönkunum; ef ekki, verður annað hvort Bankasýslan, eða Fjármálaráðuneytið kröfuhafi.) Löggjöfin verður að taka á þessu. Einnig verður löggjöfin að gefa Bankasýslunni heimild að gefa út skuldabréf, sem eru breytanleg í þessa eignarhluta, en það er leið sem UKFI er að kanna nú, til að koma aftur á markað hlutabréfa eign sinni.

Lagaumhverfi

Einnig þarf löggjöfin að vera í samræmi við lög nr. 161/2002 um fjármálaþyrtingu. Bankasýsla ríkisins gæti fallið undir skilgreiningu “móðurfyrirtækis” samkvæmt lögunum og gæti þurft að standa skil á samstæðureikningi og uppfylla skilyrði um ákveðið eiginfjárlutfal. Í mörgum löndum lúta móðurfyrirtæki og

kjölfestufjárfestar banka að reglugerð um fjármálafyrirtæki. Í þessu sambandi væri æskilegt að Viðskiptanefnd fengi álit finnska bankasérfræðingsins Kaarlo Jännäri um framtíðartilhögun á fjármálalöggjöf á Íslandi.

II. Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins

1. gr Markmið og gildissvið

- Hér þyrfti að bæta ákvæði um að Bankasýslan færi einnig með kröfur ríkisins á hendur fjármálafyrirtækjum í greiðslustöðvun, sem það ætti ekki eignarhluti í.

2. gr Stjórn

- Skipunartími stjórnar í 5 ár er allt of langur.

3. gr Forstjóri (og starfsfólk)

- Í umsögn fjárlagaskrifstofu Fjármálaráðuneytisins með frumvarpinu segir að Bankasýsla ríkisins muni hafa 3-5 starfsmenn til viðbótar við forstjóra. Álitsgjafa þykja það eðlileg mörk. Til samanburðar hefur UKFI, sem stofnað var utan um eignarhald breska ríkisins í Bank of Scotland, Lloyds, Northern Rock og Bradford & Bingley, 15 starfsmenn.

4. gr Verkefni

- Hér þyrfti að bæta ákvæði um að Bankasýslan færi einnig með kröfur ríkisins á hendur fjármálafyrirtækjum í greiðslustöðvun, sem það ætti ekki eignarhluti í.
- Hér þyrfti að bæta við ákvæði að um starfsemi Bankasýslunnar væri nánar fjallað um í reglugerð, t.d. eins og tilhögun um stjórnarhætti þegar ríkið er eini hluthafinn í fjármálafyrirtækjum eða þegar ríkið á hlutinn með öðrum, svo og þóknanir til stjórnarmanna sem sitja í umboði Bankasýslunnar.
- Varðandi e-lið, þá tíðkast ekki at hluthafar geri samninga við stjórn, heldur frekar að þeir geri samninga við aðra hluthafa. Breyta ætti liðnum í samræmi við það. Einnig ætti að láta skýrslubirtingu hlýta svipuðum skilyrðum eins og um væri að ræða fyrirtæki sem væri skráð í kauphöll til að auka gegnsæi. (Þetta ákvæði ætti einnig að vera í samræmi við lög nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki.)

Virðingarfyllst,

Jón G. Jónsson

Alþingi
Erindi nr. P/137/489
komudagur 30.6.2009

NASDAQ OMXSM

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 30. júní 2009
Tilvísun 111
ÁSK

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins, 124. mál.

Vísað er til bréfs viðskiptanefndar Alþingis frá 24. júní sl. þar sem óskað er umsagnar NASDAQ OMX Iceland hf. (Kauphöllin) um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins, 124. mál, heildarlög.

Kauphöllin styður frumvarpið en gerir jafnframt tillögu að breytingum á 4. gr. j. lið og á 8. gr. frumvarpsins. Tillögurnar eru eftirfarandi:

1. Við 4. gr. j. lið verði bætt: “Miða skal við að selja eignarhluti með gagnsæjum hætti og í samræmi við gildandi lög og dreifða eignaraðild verði henni við komið. Jafnframt skal stefnt að sölu svo skjótt sem auðið er eða um leið og markaðsaðstæður leyfa.”

Mikilvægt er að fram komi í frumvarpinu skýrari áhersla á skilvirk og hröð vinnubrögð með það að leiðarljósi að frambúðarskipan bankakerfisins liggi fyrir sem fyrst. Ákvæði í þessa veru mætti reyndar einnig vinna inn í 1. gr. frumvarpsins.

2. Við 8. gr. bætist svohljóðandi málsgrein: “Jafnframt skal fjármálaráðherra fjalla um stjórnarhætti félagsins og skal þar byggt á árlegri yfirlýsingu Bankasýslunnar um hvaða reglum um stjórnarhætti sé fylgt og greint frá frávikum ef einhver eru.”

Brýnt er að fram komi í frumvarpinu hvaða reglum um stjórnarhætti fyrirtækja verði fylgt. Almenn orðalag um að byggt verði á “almennum viðurkenndum viðmiðum um góða stjórnarhætti” er ófullnægjandi því það gefur of mikið svigrúm til að velja viðmið eftir aðstæðum. Gagnsæi er mikilvægt í þessu efni og eina leiðin til að tryggja það er að fyrir liggi hvaða stjórnarháttarreglum eigi að fylgja og árlega verði gerð grein fyrir því hvernig það gekk eftir.

Virðingarfyllst,

Arnína Steinunn Kristjánsdóttir,
lögfræðingur.

Viðskiptanefnd
Alþingi
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 137/495
komudagur 17.2009

Reykjavík, 30. júní 2009

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins, 124. mál.

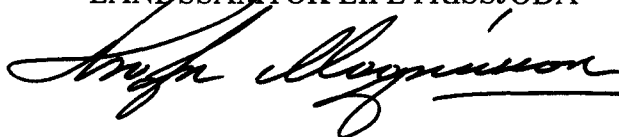
Ríkisstjórnin hefur lagt fram frumvarp um Bankasýslu ríkisins sem ætlað er að halda utan um eignarhluti ríkisins í fjármálafyrirtækjum.

Landssamtök lífeyrissjóða gera ekki efnislegar athugasemdir við frumvarpið sem augsýnilega er liður í þeirri viðleitni stjórnvalda að endurreisa íslenskt fjármálakerfi.

Landssamtök lífeyrissjóða treysta hins vegar á það að fyrirheit í frumvarpinu að hér sé um tímabundna ráðstöfun að ræða og að stofnunin starfi ekki lengur en fimm ár. Miðað við hversu víðtækt verkefni Bankasýslu ríkisins er ætlað samkvæmt frumvarpinu, þá hafa samtökin nokkar efasemdir um það að mannaflapörfin sé rétt metin, en ekki er gert ráð fyrir því að kostnaður ríkisins verði meiri en 70 til 80 m. kr. á ári næstu fimm árin.

Umsögnin er gerð með þeim fyrirvara að Samkeppniseftirlitið sjái ekki neina meinbugi á stofnun og starfrækslu Bankasýslu ríkisins.

Viðingarfyllst,
LANDSSAMTÖK LÍFEYRISSJÓÐA

Alþingi
Viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. *P/37/547*
komudagur *7.7.2009*

Landsbankinn

7. júlí 2009

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins (124. mál)

NBI hf. (Landsbankinn) vísar til frumvarps sem lagt hefur verið fram um stofnun Bankasýslu ríkisins. Landsbankinn hefur tekið þátt í gerð umsagnar Samtaka fjármálafyrirtækja (SFF) og tekur undir þau sjónarmið sem þar eru sett fram. Rétt þykir hins vegar að koma á framfæri sjónarmiðum bankaráðs Landsbankans sérstaklega varðandi hugmyndina að setja á stofn Bankasýslu ríkisins með það verksvið sem ráðgert er í frumvarpinu.

Bankráð Landsbankans fagnar því að ætlunin sé að móta skýra eigandastefnu fyrir bankana, en telur að stofnun sérstakrar Bankasýslu sé óþörf og gangi í raun gegn helstu markmiðum frumvarpsins um hagræðingu og skilvirkni í rekstri og samkeppni. Það er t.d. erfitt að sjá hvernig stofnun sem mun hafa upplýsingar í smáatriðum um starfsemi bankanna geti stuðlað að og eflt samkeppni þeirra á milli. Fremur er hætt við því að slíkt yfirvald muni leitast við að steypa alla í sama mót og þannig draga úr frumkvæði meðal starfsmanna og stjórnenda. Líklegt er að verðmæti fjármálafyrirtækja minnki í slíku andrúmslofti, sem gengur gegn hagsmunum eigandans. Svo virðist sem forsendur frumvarpsins byggist á erlendra fyrirmynd, fremur en greiningu á þeim viðfangsefnum sem framundan eru við endurreisn íslensks efnahagslífs.

Ekki virðist gerður greinarmunur á aðferðafræði Bankasýslunnar eftir því hversu stóran hluta ríkið á í einstökum fjármálafyrirtækjum. Allar líkur eru á að ríkið muni lenda í þeirri stöðu að eiga fjármálafyrirtæki ásamt öðrum aðilum og þyrfti að taka á því sérstaklega.

Mikil vinna hefur átt sér stað á síðustu 9 mánuðum undir forystu núverandi stjórna við að greina stöðu bankanna og undirbúa þá undir virka þáttöku í endurreisn atvinnulífsins svo og við að aðstoða heimilin. Á sama tíma hafa bankarnir þurft að verja verulegum tíma við mat á eignum, sem er forsenda samninga við gömlu bankana, sem nú sér vonandi brátt fyrir endann á. Í þessu ferli hafa núverandi stjórnir aflað sér mikillar þekkingar sem æskilegt er að nýtist áfram í endurreisnarferlinu.

Tímabundin ráðstöfun

Athygli vekur að ætlunin er að Bankasýsla ríkisins hafi fyrirfram ákveðinn líftíma, þ.e. fimm ár. Starfsmönnum hennar er síðan ætlað að vinna að því að leggja stofnunina niður. Að mati bankaráðs má efast um að sú verði raunin enda er starfsmönnum stofnunarinnar ætlað að vinna að því að leggja sitt eigið starf niður. Reynslan sýnir að opinberar stofnanir leitist fremur við að endurskilgreina hlutverk sitt þegar fram líða stundir og hætt er við að Bankasýslan muni tregðast við að einkavæða bankana til að halda sem lengst í eigin tilverugrundvöll.

Kostnaður

Samkvæmt frumvarpinu er stofnuninni ætlað að ráða til sín á bilinu 3-5 starfsmenn. Landsbankinn hefur um 30-40% markaðshlutdeild í íslenskum fjármálamarkaði og því má gera ráð fyrir að 1-2 starfsmenn verði í fullu starfi við að sinna eigandahlutverki ríkisins í Landsbankanum einum. Erfitt er

að sjá hvað réttlætir slíkan kostnað á þessum tímum þegar horft er til þess að yfir alla bankana hafa verið sett stjórnir sem ætlað er að taka stefnumarkandi ákvarðanir í samræmi við lög um hlutafélög nr. 2/1995 og lög um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002. Varlega má ætla að heildar kostnaður við Bankasýsluna verði a.m.k. 80 milljónir króna á ári ef ekki meiri, sem verða viðbótar útgjöld fyrir ríkissjóð á sama tíma og verið er að skera niður útgjöld til flestra annarra málaflokka.

Verkefni og verkaskipting

Meðal verkefna Bankasýslunnar verður að hafa eftirlit með framkvæmd eigendastefnu ríkisins. Ekki liggur fyrir á þessari stundu hver eigendastefna ríkisins verður en ljóst er að miklu skiptir hvernig hún verður skilgreind.

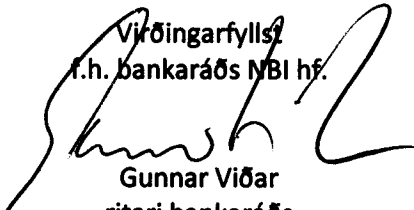
Samkvæmt e-lið 4. gr. frumvarpsins er Bankasýslunni ætlað að gera samninga við stjórnir hlutaðeigandi fjármálafyrirtækja og setja þar fram skilyrði sem Bankasýslan telur nauðsynleg vegna eiginfjárframlaga. Bankasýslan mun síðan fylgjast með að settum markmiðum í samningum verði náð, sbr. f. lið sömu greinar. Samkvæmt greinargerð er ljóst að ætlunin er að festa í sessi það sem kallað er „miðlægt skipulag“ þegar kemur að eigendahlutverki ríkisins og verður að telja e. og f. lið frumvarpsins lykilákvæði í því sambandi.

Að mati bankaráðs eru miklir vankantar á þessari aðferðarfræði. Í fyrsta lagi er verið að færa ákvörðunarvald í mjög mikilvægum málum frá stjórnnum fjármálafyrirtækja til Bankasýslunnar sem leiðir til aukinnar miðstýringar og þar með aukins pólitíks þrýstings við rekstur einstakra fjármálafyrirtækja en ella. Í öðru lagi er Bankasýslunni falið eftirlitshlutverk með framkvæmd eigendastefnu ríkisins sem hefur óhjákvæmilega í för með sér aukin pólitísk afskipti enda eigendastefnan pólitískt skjal í eðli sínu.

Með frumvarpinu er blandað saman ábyrgðarhlutverki Bankasýslunnar annars vegar og stjórna fjármálafyrirtækja hins vegar. Í venjulegum rekstri er það svo að eigandinn leggur með almennum hætti stefnu fyrir fyrirtæki á hluthafafundum. Stjórn fyrirtækis er síðan ætlað að fylgja eftir áherslum eigandans en ber þó aðallega skyldur gagnvart félaginu sjálfu samkvæmt lögum um hlutafélög. Framkvæmdastjóri ber síðan ábyrgð á daglegum rekstri. Í frumvarpinu virðist sú hugsun ráðandi að eigandi hlutafélags eigi að skipta sér beint af stefnumótun og áherslum í starfi fyrirtækis utan hluthafafunda. Þetta stangast beinlínis á við ákvæði laga um hlutafélög. Hætt er við að óljós skipting ábyrgðarhlutverks milli Bankasýslunnar og bankaráðs leiði til þess að annað hvort ágreiningur myndist um val á leiðum eða að hvorugur aðilinn sinni þeim verkum sem nauðsynleg eru.

Að mati bankaráðs Landsbankans er mun eðlilegri leið að auka fremur við sjálfstæði stjórna fjármálafyrirtækja en draga úr því eins og hér er gert. Ríkið situr uppi með stjórn allra helstu fjármálafyrirtækja landsins og hugmyndir um að miðstýra þeim líkt og hér eru settar fram eru stórhættulegar íslenskri fjármálastarfsemi. Grundvallaratriði í þeirri uppbyggingu sem nú á sér stað á íslenskum fjármálamarkaði er að gefa þarf fjármálafyrirtækjum svigrúm til að laga sig að breyttum aðstæðum. Það verður ekki gert með einum samræmdum hætti heldur með því að leyfa hverju fyrirtæki fyrir sig að meta hver heppilegasta leiðin er að mati stjórnar þess. Hafa verður í huga að vandamálið hér á Íslandi er talsvert umfangsmeira en reynsla er af frá öðrum löndum sem gengið hafa í gegn um fjármálakreppur. Hér á landi hefur ríkið fengið nánast allt fjármálakerfið í fangið og þarf að leita leiða til að koma því í sem best horf til framtíðar. Ljóst hlýtur að vera að leiðin til þess getur ekki verið að koma á miðstýringu og fella alla í sama farveg.

Þar eð stofnun nokkurs konar yfirbankaráðs mun takmarka stjórnarmenn (bankaráð) viðkomandi banka til þess að sinna skyldum sínum við að stýra viðkomandi stofnun er hætt við að sá hópur sem nú stýrir bankaráði Landsbankans muni að óbreyttu ekki sækjast eftir áframhaldandi setu í stjórn fyrirtækisins. Þeir sem sitja nú í bankaráði Landsbankans sóttust ekki eftir því embætti heldur tóku þessir einstaklingar að sér verkið með það í huga að leggja sitt af mörkum til að vinna að endurreisn íslensks efnahagslífs. Það er því auðvelt fyrir hvern og einn að stíga til hliðar, en það væri miður fyrir bankann ef endurnýja þyrfti bankaráð að mestu eða öllu, því sú starfsemi sem hér um ræðir er talsvert flóknari en gildir almennt um fyrirtækjarekstur og í núverandi efnahagsumhverfi er hún sérlega flókin. Hætt er við að hið sama verði upp á teningnum í öðrum bönkum, taki stjórnarmenn hlutverk sitt alvarlega.

Viðfangarfullt
f.h. bankaráðs MBI hf.

Gunnar Viðar
ritari bankaráðs

CONSUMERS ASSOCIATION OF ICELAND
ASSOCIATE MEMBER OF IC, BEUC and ICRT

Alþingi
Erindi nr. P 137/477
komudagur 30.6.2009

NS
NEYTENDASAMTÖKIN

HVERFISGÖTU 105
101 REYKJAVÍK

SÍMI 545 1200
FAX 545 1212
Netfang ns@ns.is
www.ns.is

Nefndasvið Alþingis
Viðskiptanefnd
Alþingi
150 Reykjavík

Reykjavík 29. júní 2009

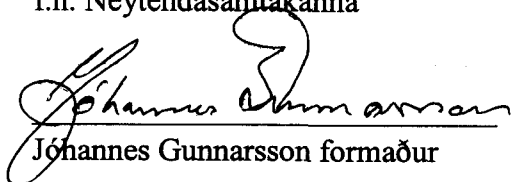
Efni: Umsögn um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins (124. mál).

Neytendasamtökin lýsa yfir stuðningi við þetta frumvarp.

Neytendasamtökin telja afar mikilvæg ákvæði koma fram í 1. gr. frumvarpsins um að stuðlað verði að virkri og eðlilegri samkeppni á fjármálamarkaði, að tryggt sé gagnsæi í allri ákvörðunartöku og loks að tryggð sé virk upplýsingamiðlun til almennings.

Því mæla Neytendasamtökin með samþykkt þess.

Virðingarfyllst
f.h. Neytendasamtakanna

Jóhannes Gunnarsson formaður

RÍKISENDURSKOÐUN

Skúlagötu 57, 105 Reykjavík IS-Iceland.

Alþingi

Erindi nr. P 1.137/488

komudagur 30.6.2009

Dagsetning

Tilvísun

Nefndasvið Alþingis,
Alþingi
Austurvelli
150 Reykjavík

30. júní 2009

A-8
LÖ/bb

Vísað er til erindis viðskiptanefndar Alþingis, dags. 24. júní sl., þar sem óskað er umsagnar um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins, 124. mál, heildarlög.

Til svars erindinu þykir rétt að benda á að stofnuninni er ætlað að sinna verkefni sem fjármálaráðuneytið sýnist að flestu leyti fullfært um að leysa af hendi og að það mun auka útgjöld ríkisins um 70 - 80 m.kr. á ári nái það fram að ganga. Gjalda verður varhug við slíkri útgjaldaaukningu þegar við blasir miskunnarlaus niðurskurður á útgjöldum ríkissjóðs. Að öðru leyti gerir Ríkisendurskoðun ekki athugasemdir við frumvarpið.

Steinn Arason

Linn Ólafsson

Alþingi

Erindi nr. P 137/476

DAGSETNING

komudagur

TILVÍSUN

30.6.2009

Alþingi, viðskiptanefnd
vt. Selma Hafliðadóttir
nefndarritari
Austurstræti 8
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 26. júní 2009 02-2009060582

T-ums 32/09

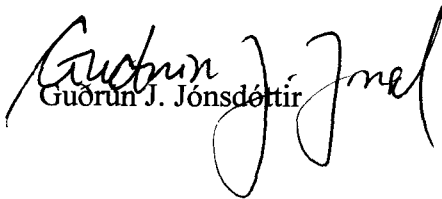
Umsögn ríkisskattstjóra um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins - 124. mál, þskj. 166.

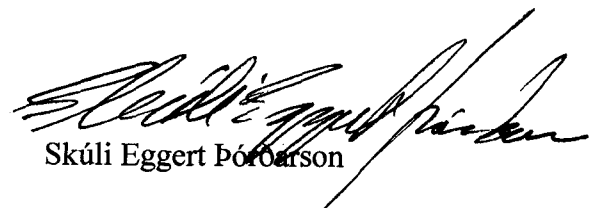
Ríkisskattstjóri hefur þann 25. júní 2009 móttengið bréf yðar þar sem embættinu er veittur kostur á að gefa umsögn um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins - 124. mál, þskj. 166.

Með frumvarpinu er lagt til að sett verði á fót sérstök ríkisstofnun, Bankasýsla ríkisins, sem starfa á í 5 ár. Meginhlutverk stofnunarinnar er að fara með eignarhluti ríkisins í fjármálafyrirtækjum.

Að mati ríkisskattstjóra er ekki ástæða til að gera athugasemdir við efni frumvarpsins enda um pólitíska ákvörðun að ræða um efni sem fellur utan við starfssvið embættisins.

Virðingarfyllst

Guðrún J. Jónsdóttir

Skúli Eggert Þórðarson

Alþingi
Erindi nr. P 137/693
komudagur 5.8.2009

SAMKEPPNISEFTIRLITIÐ

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 5. ágúst 2009

Efni: Umsögn Samkeppniseftirlitsins vegna Bankasýslu ríkisins og Eigendastefnu ríkisins 2009

Samkeppniseftirlitið var boðað á fund viðskiptanefndar Alþingis þann 27. júlí sl. Á fundinum var óskað eftir skriflegu álit Samkeppniseftirlitsins á því hver væru áhrif nýrrar eigendastefnu ríkisins á frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins, með tilliti til samkeppnislegra sjónarmiða.

1.

Fyrri umsögn

Samkeppniseftirlitið hefur með bréfi, dags 1. júlí sl., gefið umsögn um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins. Í umsögninni er fjallað um mikilvægi þess að efla og viðhalda samkeppni til þess að stuðla að hraðari endurreisn atvinnulífsins. Fjallað er um hættur sem skapast geta af miðstýrðu eignarhaldi fjármálafyrirtækja í eigu ríkisins og mikilvægi þess að við þær aðstæður sé eignaumsýslu og eigendastefnu ríkisins beitt með það að markmiði að stuðla að virkri og eðlilegri samkeppni.

Í umsögninni er lagt til að hugtakið eigendastefna verði skilgreind með nákvæmari hætti. Í henni eigi ekki að felast heildræn stefna um hvernig allt fjármálakerfið skuli rekið, heldur skuli hugtakið einskorðað við markmið og tilgang með eignarhaldi ríkisins í fjármálafyrirtækjum. Þá sé hugtakið skýrt svo að stjórnnum hvers og eins banka sé tryggt svigrúm til að móta rekstraráherslur sínar, viðskiptastefnu og rekstrarmarkmið, en það hlýtur að vera forsenda þess að þeir geti keppt sín á milli.

Ennfremur er í umsögninni lagt til að skýrt verði tekið fram í frumvarpinu að óheimilt sé að velja sama aðila eða tengda aðila í stjórn fleiri en eins banka og dótturfélaga. Þá er lagt til að áréttað verði í lögskýringargögnum að lögunum sé ekki á nokkurn hátt ætlað að takmarka gildissvið samkeppnislaga og eftirlits á grundvelli þeirra.

Í nefndarálit meirihluta viðskiptanefndar (þskj. 244) kemur fram að þrátt fyrir að ríkið setji sér eigendastefnu sem sé sameiginleg fyrir fjármálafyrirtæki sem það á hlut í þá árétti meirihlutinn þann skilning sinn að slík eigendastefna eigi ekki að hindra eðlilega samkeppni milli fjármálafyrirtækja. Þá er einnig áréttað að lögfesting frumvarpsins

takmarki ekki gildissvið samkeppnisiaga og eftirlit á grundvelli þeirra. Þó að í nefndarálitinu eða breytingartillögum sé ekki að finna sérstakar tillögur að breytingum á stjórnarskipan í samræmi við tillögur Samkeppniseftirlitsins, má leiða sömu reglu af 10. gr. samkeppnislaga, enda hefur nú verið áréttað í nefndaráliti að lögunum sé ekki ætlað að takmarka gildissvið samkeppnislaga.

2.

Eigendastefnan

Þann 24. júlí sl. fékk Samkeppniseftirlitið sent afrit af skjali sem nefnt er „Eigendastefna ríkisins 2009“. Kemur þar fram að henni sé ætlað að skýra fyrirætlanir ríkisins sem eigandi að fjármálafyrirtækjum meðan á endurreisn íslensks fjármálakerfis standur yfir.

Í skjalinu er vikið sérstaklega að samkeppnismálum á nokkrum stöðum. Þannig er tilgreint sem undirmarkmið í kafla I. að tryggja skuli samkeppni á fjármálamarkaði til framtíðar (bls. 3). Mikilvægt sé að stjórnvöld og stjórnendur banka og annarra fjármálastofnana taki ekki ákvarðanir í tengslum við endurskipulagningu fjármálakerfisins sem dragi úr eða takmarki samkeppni. Í kafla IV. um kröfur og viðmið í rekstri fjármálastofnana er vikið að því að Bankasýslan skuli kappkosta að efla og styrkja samkeppni, og að varðandi upplýsingamiðlun sé ekki ætlast til þess að fyrirtækin upplýsi um þá þætti í stefnumörkun sinni sem snúa að viðkvæmum samkeppnisþáttum (bls. 7).

Að mati Samkeppniseftirlitsins er æskilegt að gera samkeppnismálum hærra undir höfði í eigendastefnu ríkisins en hér er gert. Í því sambandi þarf að hafa hliðsjón af mikilvægi samkeppni við endurreisn atvinnulífsins, eins og áður er vikið að. Þannig ætti samkeppni á fjármálamarkaði að vera meginmarkmið fremur en undirmarkmið með eignarhaldinu. Sömuleiðis ætti rekstur fjármálafyrirtækis á samkeppnisgrundvelli, óháð sameiginlegu eignarhaldi ríkisins að vera ein af meginreglum eigendastefnunnar, en mikilvægi samkeppni er í engu getið í III. kafla, þar sem fjallað er um meginreglur sem Bankasýslan elgi að hafa til hliðsjónar. Þá er ekki vikið að samkeppni í umfjöllun um stefnumörkun og vinnulag fjármálafyrirtækja sem fjallað er um í IV. kafla, um kröfur og viðmið í rekstri fjármálafyrirtækja. Að ósekjum mætti í sama kafla vísa í álit Samkeppniseftirlitsins nr. 3/2008, *Ákvarðanir banka og stjórnvalda um framtíð fyrirtækja á samkeppnismörkuðum*, en þar er því beint til viðskiptabanka sem eru í eigu ríkisins að hafa hliðsjón af nánar tilgreindum meginreglum við ákvarðanir sem áhrif geta haft á framtíð fyrirtækja og samkeppni á Íslandi.

Þá ætti eigendastefnan að mati Samkeppniseftirlitsins að gefa skýrar til kynna að stjórnir fjármálafyrirtækja hafi nægilegt svigrúm til að setja sér markmið og áætlanir sem miða að samkeppni við keppinauta. Þó kemur fram í kafla IV að auk þeirra markmiða og áherslna sem fram komi í eigendastefnu og samningum við Bankasýslu ríkisins skuli fjármálafyrirtækin setja sér skýr og metnaðarfull markmið í rekstri sínum. Að mati Samkeppniseftirlitsins mætti eigendastefnan gefa skýrari leiðbeiningu um það hvers konar markmið og viðmið Bankasýslunni sé unnt að setja fram í samningum við stjórnir fjármálafyrirtækja í eigu ríkisins, sbr. umfjöllun um starfshætti bankaráða og stjórna í kafla IV. Hér er rétt að vekja athygli á því að í III. kafla eigendastefnunnar, þar sem gerð er grein fyrir meginreglum í starfi fjármálafyrirtækja í eigu ríkisins, er gert ráð fyrir því að Bankasýslan muni setja árangursviðmið fyrir fyrirtækin. Þá skuli fjármagnsskipan taka mið af markmiðum sem ríkið hafi með eignarhaldinu og samsetning stjórna taka mið

af hæfni og fjölbreytni „á grundveili eðlis og starfsemi hvers fyrirtækis“. Gæta þarf þess að markmið af þessu tagi takmarki ekki svigrúm stjórnna fjármálafyrirtækja til að móta áherslur um samkeppni við keppinauta, einnig þeirra sem Bankasýslan fer einnig með eignarhlut í.

Þótt fyrrgreind eigendastefna mætti samkvæmt framangreindu vera skýrari og afdráttarlausari um ýmsa þætti er varða samkeppnismál, er engu að síður ljóst að löggjafinn hefur með frumvarpi um Bankasýslu ríkisins, verði það að lögum, markað skýra stefnu um að efla þurfi og viðhalda samkeppni á fjármálamarkaði og sett Bankasýslunni skyldur í þeim efnum. Að því marki sem eigendastefnan er óljós að þessu leyti ganga afdráttarlaus lagafyrirmæli henni framar.

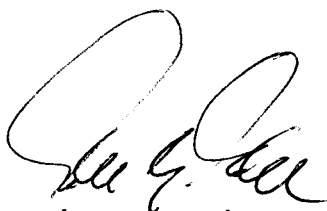
3.

Áhrif fyrirhugaðrar þátttöku kröfuhafa í eignarhaldi banka.

Nýverið hefur verið greint frá því að kröfuhafar muni að öllum líkindum eignast stóra eignarhluti í Kaupþingi og Íslandsbanka. Á þessu stigi er óljóst hvaða áhrif þetta muni hafa á samkeppnisaðstæður á fjármálamarkaði, enda liggur ekki fyrir hvaða aðilar muni ráða för eða hvaða áherslur þeir muni hafa. Almenn má þó segja að fjölbreyttara eignarhald er eftirsóknarvert út frá samkeppnissjónarmiðum og líklegt til að stuðla að betri samkeppnisgrundvelli á fjármálamarkaði.

Þrátt fyrir framangreindar breytingar á eignarhaldi viðkomandi banka er áfram mikilvægt að ríkið hafi skýra samkeppnisstefnu í eignarhaldi sínu á fjármálafyrirtækjum. Ábendingar, sjónarmið og tillögur um þetta sem fram hafa komið í umsögnum Samkeppniseftirlitsins til Alþingis, álitum og skýrslum, eiga því við þó framangreindar breytingar gangi eftir. Hafa ber í huga að Bankasýslan kann samkvæmt frumvarpinu að fara með eignarhluti í ýmsum öðrum félögum en viðskiptaböndkunum þremur.

Það er hins vegar ekki hlutverk Samkeppniseftirlitsins að meta að hvort umræddar breytingar á eignarhaldi bankanna kalli að öðru leyti á breytingar á þeirri umgjörð sem fyrirliggjandi frumvarp gerir ráð fyrir að skapa eignarhaldi ríkisins í fjármálafyrirtækjum.

Páll Gunnar Pálsson

Virðingarfyllst,
Samkeppniseftirlitið

Eva Ómarsdóttir

Alþingi
Erindi nr. Þ 137/501
komudagur 1. 7. 2009

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 1. júlí 2009
Tilv.: 0906004

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins, þskj. 166 – 124. mál

Með bréfi dags. 24. júní síðastliðnum var óskað umsagnar Samkeppniseftirlitsins um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins. Þess var óskað að umsögninni yrði skilað eigi síðar en 29. júní en með símtali var sá frestur framlengdur til 1. júlí.

1.

Samkeppni á bankamarkaði og fjármálakreppur

Eins og glögglega má ráða af frumvarpinu mun Bankasýsla ríkisins verða í lykilstöðu við mótun samkeppnismarkaða, verði frumvarpið að lögum. Af þessum sökum telur Samkeppniseftirlitið rétt að áréttta eftirfarandi:

Bankahrunið hér landi og þau skaðlegu áhrif sem það getur haft á aðrar atvinnugreinar kann að draga úr samkeppni á einstökum mörkuðum. Skerðing á samkeppni getur tafið verulega endurreisn íslensks atvinnulífs. Samkeppni er ekki takmark í sjálfu sér heldur er hún tæki til þess að efla velferð almennings. Ástæða þessa er sú að virk samkeppni milli fyrirtækja laðar fram jákvæða hluti í atvinnulífinu. Hún leiðir til lægra verðs og til aukinna umsvifa í atvinnurekstri. Samkeppni skapar þannig atvinnu, stuðlar að efnahagslegum framförum og hvetur fyrirtæki til að gera betur gagnvart viðskiptavinum sínum. Af þessu leiðir einnig að skortur á samkeppni og samkeppnishömlur fyrirtækja valda almenningi og atvinnulífinu umtalsverðu tjóni, t.a.m. með hærra vöruverði, lakari þjónustu og minna aðhaldi í rekstri viðkomandi fyrirtækja. Til að vinna gegn skaðlegum afleiðingum skorts á samkeppni og til að stuðla að jákvæðum áhrifum hennar setja ríki sér samkeppnislög.

Reynslan sýnir að samkeppni stuðlar að efnahagslegum framförum og bætir hag almennings. Þýðing virkrar samkeppni minnkar ekki heldur eykst þegar þjóðir standa frammi fyrir efnahagslegum áföllum. Reynslan annarra ríkja sýnir að aðgerðir til þess

takmarka samkeppni framlengja efnahagsörðugleika og vinna gegn bata, en aðgerðir til þess að viðhalda eða efla samkeppni stuðla að hraðari endurreisn atvinnulífsins.¹

Á síðustu vikum og mánuðum hefur þessi lærdómur einnig verið dreginn með skýrum hætti í nágrannalöndum. Nefna má að ný ríkisstjórn Bandaríkjanna leggur á það áherslu að aðgerðir til þess að stuðla að virkri samkeppni sé mikilvægur liður í viðbrögðum við efnahagskreppum og að ekki megi endurtaka þau mistök sem gerð voru í kreppunni miklu á þriðja áratug síðustu aldar og fólust í því að draga úr virkni samkeppnislaga. Virðast viðbrögð við kreppunni í Bandaríkjunum ætla að vera m.a. þau að gera strangari samkeppniskröfur til stórra og mikilvægra fjármálastofnana. Hefur komið til tals að heimilað verði uppbrot mjög stórra fjármálafyrirtækja til að efla samkeppni og hindra að einstaka bankar verði ekki það stórir að fall þeirra ógni fjármálastöðugleika.

Framkvæmdastjórn EB hefur áréttað hið sama. Í nýlegri ræðu framkvæmdastjóra samkeppnismála hjá EB er greint frá því að framkvæmdastjórnin muni beita sér fyrir því að efla samkeppni á fjármálamarkaði m.a. í Bretlandi, í kjölfar aðgerða stjórnvalda til að bjarga einstökum fjármálafyrirtækjum. Til greina komi að mæla fyrir um uppskiptingu banka til að stuðlaði að hraðari endurreisn og aukinni samkeppni. Leiði kreppan og aðgerðir gegn henni til þess að draga úr samkeppni á fjármálamarkaði, muni það leiða til tjóns fyrir Bretland og Evrópu.

Evrópsk samkeppnisyfirvöld hafa einnig áréttað mikilvægi samkeppni við þessar aðstæður. Á ráðstefnu í Bergen þann 2. júní sl. lagði ráðherra samkeppnismála í Noregi, Heidi Grande Røys, sérstaka áherslu á öflugt eftirlit með samkeppni í ríkjandi efnahagssamdrætti og að draga þyrfti lærdóm af mistökum sem gerð hafa verið í fyrri efnahagskreppum, til skaða fyrir samfélagið og neytendur. Dönsk samkeppnisyfirvöld hafa bent á að virk samkeppni byggji upp atvinnulífið, ekki síst á tímum efnahagsþrenginga. Hafa þau borið saman efnahagskreppurnar í Japan og Kóreu á níunda áratug síðustu aldar og lýst því að aðgerðir í Kóreu til þess að efla samkeppni hafi haft þau áhrif að hagkerfi Kóreu náði sér mun fyrir.

Af þessu leiðir að miklir almannahagsmunir eru tengdir því að engar aðgerðir hins opinbera raski samkeppni á fjármálamarkaði hér að landi að óþörfu.

2.

Sjálfstæði ríkisbankanna

Í frumvarpinu er sú leið valin að beita miðstýrðu skipulagi við eignaumsýslu ríkisins á fjármálamarkaði, með því að fela eignarhluti í eigu ríkisins í umsjá sérstakrar ríkisstofnunar sem ætlað er að sérhæfa sig í því verkefni. Af þessari skipan geta leitt hvatar til samræmingar á starfsemi bankanna sem skaðað geta samkeppni þeirra á milli og haft áhrif á samkeppni á öðrum mörkuðum. Hafa ber í huga að umrædd stofnun mun þegar í upphafi fara með ráðandi hlut í þremur stærstu fjármálafyrirtækjum landsins, en er líkleg til þess að fara á einhverju stigi með hlut í flestum starfandi fjármálafyrirtækjum á landinu.

¹ Sjá nánar skýrslu Samkeppniseftirlitsins nr. 2/2008 *Öflug uppbygging opnun markaða*

Á hinn bóginn getur skýr almenn eigendastefna, ef vel tekst til, stutt við samkeppni og leitt til eflingar atvinnulífs.

Með hliðsjón af framangreindu og með vísan til mikilvægra hagsmuna samfélagsins af virkri samkeppni á mörkuðum verður að leggja ríka áherslu á að eigendastefna og eignaumsýsla ríkisins skerði ekki samkeppni. Það er því mikilvægt að umræddri stofnun sé ætlað að stuðla að virkri og eðlilegri samkeppni á fjármálamarkaði, líkt og fram kemur í 2. gr. frumvarpsins. Á sama hátt má starfsemi Bankasýslunnar ekki skaða samkeppnisaðstæður á öðrum mörkuðum, í gegnum aðgerðir banka í hennar eigu.

Meðal hlutverka Bankasýslunnar er að sjá um framfylgd eigendastefnu ríkisins gagnvart viðskiptabönkunum. Helst verður ráðið af frumvarpinu að með hugtakinu eigendastefna sé átt við markmið ríkisins með eignarhaldinu. Samkeppniseftirlitið telur eðlilegt að skýra hugtakið betur þannig að skýrt sé að átt sé við markmið ríkisins og tilgang með eignarhaldi í fjármálafyrirtækjum, en ekki heildræna stefnu um hvernig allt fjármálakerfið skuli rekið. Mikilvægt er að mótuð verði sérstök stefna um rekstur hvers fjármálafyrirtækis sem Bankasýslan kemur að. Þannig er heppilegt að skýrt sé að ríkið hafi almenna eigendastefnu sem lúti að skipan stjórnar, skyldum stjórnarmanna, samskiptum milli eigenda og stjórnar og starfskjör stjórnar og æðstu stjórnenda en jafnframt að mótuð sé sérstök eigendastefna fyrir hvern og einn banka um rekstraráherslur þeirra, viðskiptastefnu og rekstrarmarkmið. Heppilegast er að sérstaka eigendastefnan sé mótuð á vettvangi stjórnar hverrar fjármálastofnunar fyrir sig eftir atvikum að höfðu samráði við Bankasýsluna. Með því er fjölbreytni í íslensku fjármálakerfi tryggð neytendum til hagsbóta. Í frumvarpinu er fjallað nokkuð um samkeppni á fjármálamarkaði.

Eins og áður sagði kemur fram í 3.mgr. 1. gr. frumvarpsins að Bankasýslunni sé ætlað að tryggja samkeppni á fjármálamarkaði. Þá ber 5. gr. laganna yfirskriftina „*Samkeppnissjónarmið*“ og áskilur hún að samkeppni skuli ríkja á milli fjármálafyrirtækja í eigu ríkisins og jafnframt að þess skuli gætt að trúnaðarupplýsingar berist ekki á milli fjármálafyrirtækja.

Þessi ákvæði eru mjög mikilvæg og í samræmi við þá núgildandi skipan að 10. gr. samkeppnislaga um bann við samkeppnishamlandi samráði gildi á milli banka í eigu ríkisins. Hins vegar telur Samkeppniseftirlitið að ganga þurfi lengra en gert er í frumvarpinu að þessu leyti, með því að koma í veg fyrir að sömu aðilar sitji í stjórnnum fleiri en eins fjármálafyrirtækis í eigu Bankasýslunnar sem og að banna starfsmönnum þeirra félaga að sitja í stjórnnum annarra fjármálafyrirtækja. Heppilegast væri að slíkt bann næði jafnframt til tengdra aðila til þess að koma í veg fyrir upplýsingaskipti eða nokkur samskipti sem aukið geta hættuna á samráði á milli fjármálastofnana.

Þá telur Samkeppniseftirlitið mikilvægt að áréttað sé í lögskýringargögnum með lögunum sé ekki á nokkurn hátt ætlað að takmarka gildissvið samkeppnislaga og eftirlits og grundvelli þeirra.

Samandregið

Verði sú leið fyrir valinu sem lögð er til í frumvarpinu, leggur Samkeppniseftirlitið áherslu á að tryggt verði að í starfi Bankasýslu ríkisins felist ekki óþarfa samkeppnishindranir. Í því efni leggur Samkeppniseftirlitið til eftirfarandi:

1. Í lögskýringargögnum verði hugtakið eigendastefna skýrð svo að átt sé við almenna eigendastefnu sem lúti að skipan stjórna, skyldum stjórnarmanna, samskiptum milli eigenda og stjórnar og starfskjör stjórnar og æðstu stjórnenda. Jafnframt sé mótuð sérstök eigendastefna fyrir hvern og einn banka um rekstraráherslur þeirra, viðskiptastefnu og rekstrarmarkmið, sem fjallað er um á vettvangi stjórna viðkomandi fyrirtækja.
2. Bætt verði við ákvæði 7. gr. frumvarpsins svohljóðandi málsgrein: *„Óheimilt skal að velja sama aðila í stjórn fleiri en eins banka. Jafnframt skal starfsmönnum hvers banka fyrir sig sem og mökum þeirra og börnum óheimilt að sitja í stjórnnum banka sem Bankasýslan hefur yfirráð yfir. Bann samkvæmt ákvæði þessu tekur ekki til dótturfélaga viðkomandi fjármálastofnunar.“*
3. Áréttað verði í lögskýringargögnum að lögunum sé ekki á nokkurn hátt ætlað að takmarka gildissvið samkeppnislaga og eftirlits og grundvelli þeirra.

Virðingarfyllt,
Samkeppniseftirlitið

Páll Gunnar Pálsson

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Alþingi
Viðskiptanefnd
Austurstræti 8 - 10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík 29. júní 2009

Efni: Frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins, 124. mál.

Samtök atvinnulífsins hafa fengið til umsagnar ofangreint frumvarp og þakka Alþingi fyrir það tækifæri að fá að veita umsögn um það.

Almennar athugasemdir

Hrun bankakerfisins hafði mjög alvarlegar afleiðingar í för með sér fyrir atvinnulífið og heimilin í landinu. Frá falli bankanna hafa Samtök atvinnulífsins talið þá leið, að setja á stofn nýja ríkisbanka, illfæra því að slíkir bankar muni ekki með góðu móti geta þjónað viðskiptavinum sínum. Í stað þess ætti að leggja áherslu á að erlendir kröfuhafar bankanna gætu orðið helstu eigendur þeirra. Með því móti gætu starfað bankar hér á landi með hærra lánshæfismat en íslenska ríkið.

Þessi stefna um erlent eignarhald er sett fram í stöðugleikasáttmála aðila vinnumarkaðarins, ríkisstjórnarinnar og sveitarfélaganna dags. 25. júní 2009, en þar segir: „Eigendastefna ríkisins gagnvart bönkunum feli í sér að erlendir aðilar geti eignast meirihluta í einhverjum nýju bankanna og eftir atvikum öðrum fjármálafyrirtækjum. Þannig verði m.a. reynt að tryggja eðlilegan aðgang að erlendu lánsfé fyrir atvinnulíf og heimili. Endurskipulagningu á eignarhaldi bankanna verði lokið 1. nóvember 2009.“

Samtök atvinnulífsins draga mjög í efa að þörf sé á að koma á fót nýrri ríkisstofnun, Bankasýslu ríkisins. Gangi eftir sú eigendastefna sem fyrirheit eru gefin um í stöðugleikasáttmálanum verður slík stofnun óþörf. Mæla SA með að öll áform um stofnun Bankasýslu ríkisins verði lögð til hliðar a.m.k. þar til fyrir liggur hver niðurstaðan verður í eignarhaldi bankanna.

Frumvarpið virðist ganga út frá þeirri stöðu að bankarnir og flestir sparisjóðir verði að öllu eða mestu leyti í eigu ríkisins næstu árin. Að því gefnu að sú verði raunin virðist í frumvarpinu gengið út frá því að sú skipan að færa eigendahlutverk ríkisins í sérstaka stofnun auki fjarlægðina frá hinu pólitíska valdi og dragi þar með úr pólitískum ítökum. Um þetta má þó sannarlega efast. Er hættan þvert á móti sú, eins og nánar er vikið að hér á eftir, að Bankasýsla ríkisins, sem ætlað er að lúta þriggja manna ráðherraskipaðri stjórn, muni seilast inn á hlutverk bankaráða og gera þau að verulegu leyti óvirk.

Ef eignarhald ríkisins verður á hinn bóginn takmarkaðra, annað hvort með eignarhaldi kröfuhafanna eða sölu eignarhluta ríkisins á næstunni, verður að telja eðlilegra að

eigendahlutverki ríkisins í bönkum og öðrum ríkisfyrirtækjum væri sinnt á einfaldari og ódýrari hátt í sérstakri deild í fjármálaráðuneytinu.

Í greinargerð með frumvarpinu er töluvert vitnað til nýlegrar skýrslu OECD um skipulag eigendahlutverks ríkisins í fyrirtækjum sem starfa á samkeppnismarkaði. Samtök atvinnulífsins, Viðskiptaráð og Nasdaq OMX á Íslandi gáfu út skýrslu með leiðbeiningum um stjórnarhætti opinberra fyrirtækja í nóvember á sl. ári. Þær leiðbeiningar byggja að stórum hluta á nýlegum skýrslum OECD¹ um þetta efni. Leiðbeiningunum, sem ætlað er að auka gegnsæi og aðstoða hið opinbera við að skapa traust um starfsemina, er skipt í sjö kafla:

1. Áhrif á samkeppni – ákvarðanir efli samkeppni eða raski sem minnst.
2. Skilvirkt lagaumhverfi – jöfn samkeppnisstaða við einkafyrirtæki
3. Hið opinbera sem eigandi – verði virkur eigandi með skýra eigendastefnu
4. Sanngjörn framkoma gagnvart hluthöfum – virða ber rétt allra hluthafa og jafnan aðgang að upplýsingum
5. Samskipti við hagsmunaaðila – lýtur að eigendastefnunni
6. Gegnsæi og upplýsingagjöf – staðlar um gegnsæi og upplýsingagjöf séu til fyrirmyndar
7. Verkefni og skuldbinding stjórna – stjórnir opinberra fyrirtækja ættu að hafa nauðsynlegt umboð, hæfni og hlutlægni til að sinna starfsskyldum sínum og vera gerðar ábyrgar fyrir gjörðum sínum.

Athugasemdir um einstakar greinar

Lauslegur samanburður á frumvarpinu og leiðbeiningarreglunum vekur upp eftirfarandi athugasemdir.

Varðandi samkeppnissjónarmiðin þá er í 5. gr. frumvarpsins lögð áhersla á að efla og styrkja samkeppni á fjármálamarkaði, m.a. milli fjármálafyrirtækja í eigu ríkisins. Ekki er þó vikið að jafnri samkeppnisstöðu við fjármálafyrirtæki í einkaeigu, en það þyrfti að gera. Þá vilja Samtök atvinnulífsins sérstaklega vara við því að eigendastefna sem miðar að því með aðkomu Bankasýslu ríkisins að móta fjármálafyrirtæki í eigu ríkisins alla í sama formið er afar óskynsamleg og mun hafa mjög skaðleg áhrif á samkeppni.

Varðandi framkomu gagnvart öðrum hluthöfum þá er hvergi minnst á þann möguleika í frumvarpinu að ríkið geti orðið meðeigandi annarra hluthafa að fjármálafyrirtækjum.

Eigendastefnan er ekki sett fram í frumvarpinu, en í greinargerð kemur fram að unnið sé að gerð hennar í fjármála- og viðskiptaráðuneytinu. Æskilegt væri að sett væri fram sú skýra stefna í 1. gr. að markmið ríkisins væri að draga sig út úr rekstri fjármálafyrirtækja eins fljótt og aðstæður leyfðu.

¹ OECD, Policy Brief on Corporate Governance of Banks, 2008
OECD, Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises, 2005
OECD, Principles of Corporate Governance, 2004

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Varðandi verkefni, hlutverk og ábyrgð stjórna, annars vegar stjórna fjármálafyrirtækja og hins vegar stjórnar og starfsmanna Bankasýslunnar þá væri æskilegt að það væri skýrt betur. Ákvæði e.-liðar 4. gr. um samning um „sérstök og almenn markmið í rekstri“ veldur ákveðinni óvissu um hlutverkaskiptingu aðila og gæti verið farvegur fyrir að hlutafélagalög séu sniðgengin. Rétt væri að öll tvímæli væru tekin af því að Bankasýslan taki ekki yfir hlutverk stjórnar fjármálafyrirtækis. Stjórnir hlutafélaga eru kosnar af eigendum samkvæmt hlutafélagalögum og eiga stefnumarkandi samskipti eigenda og stjórnar að fara fram á hluthafafundum. Girða ætti fyrir þann möguleika að Bankasýslan yrði „yfirbankaráð“ sem stjórnir fjármálafyrirtækja taki við skipunum frá. Því er lagt til að við e-lið 4. gr. verði bætt að í umræddum samningi verði þess gætt að hlutafélagalög verði virt.

Að lokum um forstjóra stofnunarinnar. Ef á annað borð er verið að víkja frá lögum 70/1996 hvers vegna er þá skrefið ekki tekið til fulls og hann ráðinn tímabundið eða með venjulegum uppsagnarfresti í stað þess að ráða hann til 5 ára? Æskilegt væri að girða fyrir þann möguleika að þurfa að greiða háa starfslökagreiðslu til einstaklings sem stjórnin er óánægð með og segir upp störfum.

Niðurstaða

Í ljósi þess sem að framan er rakið eru Samtök atvinnulífsins því andvíg að frumvarpið verði að lögum og mælast til þess að umfjöllun um það verði frestað þar til skipulag og eignarhald á fjármálamarkaði liggur skýrar fyrir og þá verði endurmetið hvort þörf sé á sérstakri Bankasýslu eða hvort ríkið geti sinnt eigendahlutverki sínu með einfaldari og ódýrari hætti.

Virðingarfyllst,
f.h. Samtaka atvinnulífsins

Hannes G. Sigurðsson,
aðstoðarframkvæmdastjóri

Reykjavík 3. júlí 2009

Alþingi
Viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Varðar: Umsögn um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins (124. mál)

Samtök fjármálafyrirtækja (SFF) vísa til bréfs nefndarinnar dags. 24. júní sl. þar sem SFF er veittur kostur á að senda umsögn um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins (124. mál).

Almennt um frumvarpið

SFF fá ekki séð að samræming á starfsháttum banka þjóni hagsmunum fólks og fyrirtækja í landinu. Aukin miðstýring getur þvert á móti orðið efnahagslífinu dýr og tafið endurreisn þess. Til lengri tíma mun miðstýring draga úr hagkvæmni bæði hvað varðar hagræðingu og nýsköpun.

Þegar ríkið setti á stofn hina nýju banka síðastliðið haust var gert ráð fyrir að þeir fengju að þróast í takt við þær áherslur sem stjórnir þeirra settu þeim. Eðlilega hefur átt sér stað frá bankahruninu samræming á vinnubrögðum banka og sparisjóða í landinu í tengslum við úrlausn skuldavanda jafnt heimila sem fyrirtækja. Að öðru leyti hafa nýju bankarnir hins vegar verið að móta þær áherslur sem þeir hyggjast byggja á til framtíðar. Með eðlilegu svigrúmi þeirra til þess er bæði stuðlað að samkeppni á fjármálamarkaði auk þess sem gera má ráð fyrir að þannig verði til meiri verðmæti en annars með tilliti til sölu ríkisins á bönkunum í framtíðinni.

Eins og rakið er í athugasemdum hér á eftir þá er lykilatriði fyrir hina nýju banka að tryggja sjálfstæði stjórnar þeirra í störfum sínum. Þannig væri ótæk niðurstaða ef raunin yrði sú að Bankasýslan starfaði sem eins konar yfirbankaráð í samskiptum við stjórnir einstakra banka. Slíkt samræmist hvorki gildandi lögum um hlutafélög né góðum stjórnunarháttum. Kveða þarf nánar um þennan aðskilnað í frumvarpinu.

Athugasemdir við ákvæði frumvarpsins

1. gr.

4. mgr. – Í athugasemdum við greinina kemur fram að þau félög sem Bankasýslan getur stofnað og átt eignarhlut í gætu t.d. verið félög sem hefðu það markmið að aðstoða fjármálafyrirtæki við endurskipulagningu fyrirtækja. Er það ekki orðin skörun við starfsemi Eignaumsýslufélags ríkisins eins og það frumvarp stendur eftir aðra umræðu? Ef hins vegar er hér verið að ræða um hagræðingu sem tengist sérstaklega dótturfélögum bankanna, þá er mikilvægt að það komi skýrt fram.

2. gr.

3. mgr. – Í ákvæðinu kemur fram að fjármálaráðherra getur í undantekningartilvikum beint tilmælum til stjórnar stofnunarinnar, sem henni er heimilt að tjá sig um en skylt að fara eftir. Hvað með sjálfstæði hennar frá pólitískum áhrifum? Hvað getur fallið undir að vera undantekningartilvik og til hvers þarf stjórnin þá að tjá sig um tilmælin ef henni er hvort eð er skylt að fara eftir þeim?

3. gr.

1. mgr. - Í ákvæðinu er gert ráð fyrir að forstjóri stofnunarinnar verði ráðinn til 5 ára (eða út líftíma hennar). SFF telja eðlilegra að ráðning hans verði ótímabundin með uppsagnarfresti, eins og tíðkast á hinum almenna vinnumarkaði. Ella er staðan sú að ef til að stýra stofnuninni velst aðili sem á starfstíma kemur í ljós að veldur ekki starfinu, þá er ekki hægt að ráða nýjan í hans stað nema borga þeim sem upphaflega var ráðinn laun til fimm ára. Sama á við ef stofnunin er lögð niður innan 5 ára.

4. gr.

Í 4. gr. frumvarpsins eru verkefni Bankasýslunnar talin upp.

Í e-lið 4. gr. segir að meðal verkefna stofnunarinnar sé:

„Að gera samninga við stjórnir hlutaðeigandi fjármálafyrirtækja, þar á meðal um eiginfjárframlag og um sérstök og almenn markmið í rekstri þeirra. Bankasýsla ríkisins setur þau skilyrði sem hún telur nauðsynleg vegna eiginfjárfaramlaga. Útdrættir úr samningum skulu birtir opinberlega 12 mánuðum eftir að þeir hafa verið gerðir.“

Mikilvægt er að ákvæði frumvarpsins falli að því lagaumhverfi sem um fjármálafyrirtæki gilda, þ.á m. lög um hlutafélög og lög um fjármálafyrirtæki. Orðalag 1. mál. e-liðar 4. gr. frumvarpsins um samninga um sérstök og almenn markmið rekstri fjármálafyrirtækja má skilja á þann veg, að þar sé verið að marka stefnu fjármálafyrirtækisins. Það er hins vegar hlutverk stjórnar í hlutafélagi að marka því stefnu skv. ákvæðum 68. gr. laga um hlutafélög. Bankasýslan má ekki fara inn á valdsvið stjórna fjármálafyrirtækja í störfum sínum. Í því skyni mætti kveða á um það að hin sérstöku og almennu markmið, sem Bankasýslan skal semja um við stjórn, og skilyrði vegna eiginfjárfaramlaga skuli staðfest á hluthafafundi. Hafa ber í huga að í stjórnir bankanna, sér í lagi til stjórnarformennsku, hljóta að eiga að ráðast einstaklingar sem eru fullfærir um að framfylgja eigendastefnu ríkisins. Mikilvægt er að skýrt komi fram að Bankasýslan á ekki að skipta sér af daglegum rekstri bankanna og jafnvel að mæla fyrir um að settar verði reglur um samskipti stofnunarinnar og stjórna bankanna (s.s. um að erindi skuli berast með formlegum hætti og að Bankasýslan eigi ekki að grafa undan valdi og hlutverki stjórna bankanna). Hafa skal í huga að stjórnir bankanna koma töluvert að daglegum rekstri þeirra um þessar mundir, t.a.m. lánanevnd stjórnar sem tekur ákvarðanir um öll stærri útlánamál og því er mikilvægt að stjórnir bankanna fái nauðsynlegan starfsfrið.

Í f. lið 4. gr. frumvarpsins segir að Bankasýslan skuli fylgjast með því að settum markmiðum í samningum sé náð. Hér þarf að hafa í huga að upplýsingaflæði frá stjórn fjármálafyrirtækis til hluthafa sinna, þ.á m. til Bankasýslunnar, þarf að rúmast innan gildandi laga. Ef verðbréf fjármálafyrirtækis verða skráð í kauphöll, er fjármálafyrirtækinu skylt að fylgja reglum kauphallarinnar um upplýsingagjöf til fjárfesta og gæta jafnræðis um aðgang fjárfesta að upplýsingum um rekstur félagsins.

Tryggja verður að Bankasýslan starfi ekki eins og skuggastjórn fjármálafyrirtækis og að ekki myndist boðleiðir milli Bankasýslu og bankastjóra einstakra fjármálafyrirtækja eða stjórnarformanna sem nýttar verði til að til að stjórna fjármálafyrirtækinu.

Gerð er tillaga um að við 4. gr. bætist ný málsgrein sem hljóði svo:

„Verkefni sín skv. d., e. og f.-liðum 4. gr. skal Bankasýsla ríkisins rækja á hluthafafundum í félaginu og sem lið í undirbúningi fyrir hluthafafundi.“

7. gr.

Ákvæðið gerir ráð fyrir að Bankasýslan fari með mikið vald þegar kemur að vali í stjórnir banka (fjármálafyrirtækja). Skoða mætti hvort ekki væri æskilegra að búa til einhverja fjarlægð milli Bankasýslu og valnefndar svo hlutverk Bankasýslu sé afmarkað við eftirlitshlutverk hennar, en að hún sé ekki óbeint – og beint sbr. athugasemdir frumvarps við d- og f-lið 4. gr.- komin með puttana í það hverjir sitja í stjórnnum bankanna.

Ákvæði til bráðabirgða

Samkvæmt athugasemdum við ákvæðið í greinargerð virðist gert ráð fyrir að skipuð verði ný bankaráð/stjórnir fjármálafyrirtækjanna í kjölfar lögfestingar frumvarpsins. Ef raunveruleg ætlun löggjafans er að skipta út núverandi stjórnnum nýju bankanna er rétt að það komi skýrt fram í lögunum, svo ekki þurfi að velkjast í vafa um hvað löggjafinn eigi við í þeim efnum út frá orðalagi athugasemda við ákvæði til bráðabirgða. Ef sú er ekki ætlunin er mikilvægt að það komi skýrt fram í nefndaráliti viðskiptanefndar við frumvarpið til að eyða þeirri óvissu sem greinargerð frumvarpsins skapar.

Í þessu sambandi vilja SFF áréttta að það tekur að jafnaði drjúgan tíma fyrir nýtt fólk að setja sig inn í starfsemi fyrirtækja sest í stjórn hjá, svo ekki sé talað um stjórnarsetu í tengslum við jafn flókna starfsemi og rekstur banka (fjármálafyrirtækis). Ljóst er að núverandi stjórnir nýju bankanna eru komnar með yfirgripsmikla þekkingu á starfseminni og því mundi það kosta dýrmætan tíma ef á að fara að skipta þeim öllum út nú á sama tíma og gerðar eru kröfur um að unnið sé ótullega að úrlausn þeirra mörgu mikilvægu mála sem liggja fyrir bönkunum.

Kostnaðarumsögn fjárlagaskrifstofu

SFF telja kostnaðinn sem tilgreindur er vanáætlaðan. Fyrir utan laun starfsmanna og stjórnar þá mun verulegur kostnaður væntanlega fara í alþjóðleg samskipti, sérfræðiráðgjöf o.fl.

Virðingarfyllst,
f.h. SFF

Guðjón Rúnarsson

Alþingi
Erindi nr. Þ 137/513
komudagur 3.7.2009

3. júlí 2009
SÍ-53346

Nefndasvið Alþingis
nefndasvid@althingi.is
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Með bréfi dags. 25. júní 2009 óskaði viðskiptanefnd Alþingis eftir umsögn Seðlabanka Íslands um frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins, 124. mál, heildarlög.

Seðlabanki Íslands styður eindregið að Bankasýsla ríkisins verði stofnuð og tilgang þeirrar stofnunar. Að mati bankans er brýnt að Bankasýslu ríkisins sé komið á fót og hefji starfsemi sem fyrst til þess að stýra endurskipulagningu og endurfjármögnun bankanna.

Mat Seðlabankans byggist á þeim lærdómi sem dreginn hefur verið af endurskipulagningu banka á Norðurlöndunum. Helstu atriði í þessu sambandi eru eftirfarandi:

1. Eignarhaldi á tímum endurskipulagningar verður að skipa á annan hátt en þegar efnahagsstöðugleiki ríkir. Sökum afar óvenjulegs ástands á markaði verður íslenska ríkið helsti bakhjarl fjölda fjármálafyrirtækja. Eiginfjárframlagi ríkisins verður að fylgja eftir af stofnun sem byggir á kröftugri og faglegri skipan eignarhalds.
2. Endurskipulagningarferlið framundan verður afar krefjandi. Endurheimtuhlutfall útistandandi lána er lágt eða mjög lágt, jafnvel miðað við reynslu annarra landa af fjármálakreppu. Rekstrarkostnaður bankanna er allt of hár. Fjöldi útibúa, t.d. á höfuðborgarsvæðinu, er langt umfram þarfir markaðarins og mun meiri en rekstur bankanna stendur undir. Endurskipulagningar og sameiningar er þörf. Það þýðir ekki hagsmunum eigandans að greiða fyrir notkun fjármagns í markaðssetningu, styrki o.s.frv., til þess eins að bankarnir geti keppt sín á milli um markaðshlutdeild.
3. Þótt stjórnir og stjórnendur fjármálafyrirtækja séu afar traustverðugir er ekki hægt að ganga út frá því að hagsmunir fjármálafyrirtækis og eiganda fari saman að öllu leyti. Reynsla hinna Norðurlandanna af endurskipulagningu fjármálafyrirtækja er að bankarnir settu gjarnan vöxt fjárfestingabankastarfsemi o.þ.h. á oddinn, jafnvel þótt eigandinn setti lækkun kostnaðar, endurskipulagningu og skerpingu stjórnunarferla í forgang. Þrátt fyrir lögmætan rétt ríkisins sem eiganda höfðu bankarnir tilhneigingu til að

SEÐLABANKI ÍSLANDS

yfirgnæfa og stýra umræðum í skjóli stærðar sinnar og fjárhagsstyrks. Bankar sem áður lögðu áherslu á vöxt og „útrás“ voru oft lítt gefnir fyrir að starfa sem „gamaldags bankastofnanir“, með tilheyrandi áherslu á lánastýringu og aðhaldi í rekstri.

4. Þar af leiðandi er aðkallandi að viðhafa mjög öfluga eignarhaldsskipan. Lykilstjórnendur stofnana er varða endurskipulagningu fjármálakerfisins á hinum Norðurlöndunum hafa bersýnilega lagt áherslu á mikilvægi þess að slíkar stofnanir séu sterkar, faglegar, sjálfstæðar og „verndaðar“. Vinna við endurskipulagningu er flókin, en nauðsynleg engu að síður. Slíka vinnu verður að nálgast af aga, heiðarleika, félagsvitund, samkvæmni og seiglu, óháð viðhorfum líðandi stundar. Í Svíþjóð var mörgum „lögum“ eða „þrepum“ komið fyrir milli ráðuneytis og þeirra stofnuna sem sáu framkvæmd endurskipulagningar.

Þrennt þarf til þess að slíkt fyrirkomulag skili tilætluðum árangri: 1) Stofnunin verður að stýra fjárflæði til bankanna – þ.e. bankarnir verða að uppfylla skilyrði stofnunarinnar um aðgang að fjármagni; 2) Undirrita þarf formlegan samning milli stofnunarinnar og hvers banka, þar sem skyldum og skuldbindingum hinna síðarnefndu er lýst, *áður* en millifærsla fjár á sér stað; 3) Stjórn og stjórnendum þarf að vera vald stofnunarinnar ljóst.

Mikilvægt er að stuðla að því að skýra hlutverk og efla fagmennsku og sjálfstæði stofnunarinnar. Jafnframt er brýnt að stofnuninni og starfsemi hennar sé komið á fót eins fljótt og auðið er svo áætlanir um endurskipulagningu standist.

Þessum markmiðum er best þjónað með því að stofna Bankasýslu ríkisins sem (einka)hlutafélag. Þetta rekstrarform skýrir hlutverk stofnunarinnar og gerir henni kleift að byggja starfsemi sína á þeim aðgerðum og lögum sem gilda oftast við beitingu eignarhalds.

Verði (einka)hlutafélagsformið ekki fyrir valinu er samt sem áður nauðsynlegt að breyta 1. gr. frumvarpsins, sem segir að Bankasýsla ríkisins sé *sérstök* ríkisstofnun er heyri undir fjármálaráðherra. Seðlabankinn telur að betur fari á því að greinin kveði á um að Bankasýsla ríkisins sé *sjálfstæð* ríkisstofnun. Með því er hnykkt betur á því að það er stofnunin sem sér um eignarhald ríkisins á fjármálafyrirtækjunum sem ríkið á hluti í og bankastjórnir, stjórnir og stjórnendur fjármálafyrirtækjanna munu ekki eiga samskipti við fjármálaráðuneytið eða ráðherra. Auk þess telur bankinn að í 1. mgr. eigi að skilgreina hlutverk stofnunarinnar sem rekil endurskipulagningar fjármálakerfisins.

Að mati Seðlabankans á eignastýringarfélagið að heyra undir Bankasýslu ríkisins. Þetta fyrirkomulag stuðlar bæði að nauðsynlegri fjarlægð (þar sem eignastýringarfélagið yrði sjálfstæður aðili) og nauðsynlegri samræmingu.

Í 2. gr. frumvarpsins er lagt til að með yfirstjórn Bankasýslunnar fari þriggja manna stjórn sem fjármálaráðherra skipar. Stjórnarmenn skulu uppfylla hæfisskilyrði 6. gr. en þar er m.a. kveðið á um í 3. mgr. að stjórnarmenn og forstjóri skuli ekki taka þátt í meðferð mála þar sem þeir eiga verulegra hagsmuna að gæta né mála sem varða aðila sem eru tengdir þeim persónulega eða fjárhagslega. Í 2. gr. er ekki kveðið á um að skipa skuli varamenn. Vegna hugsanlegs vanhæfis stjórnarmanna telur Seðlabankinn nauðsynlegt að varamaður eða -menn skipi einnig stjórn stofnunarinnar.

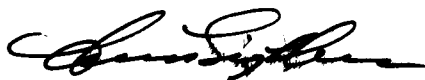
Í 3. gr. er fjallað um hlutverk forstjóra. Að mati bankans er þessi staða og staða stjórnarformanns Bankasýslunnar hinar mikilvægustu í endurskipulagningu íslenska fjármálakerfisins. Tryggja verður að hægt sé að ráða hæfustu einstaklinga sem völ er á í þessar stöður.

Að mati bankans er l-liður 4. gr. mikilvægasti liður frumvarpsins og verðskuldar sérstaka athygli. Það má ekki draga úr mætti hans á nokkurn hátt. Sama gildir um h-lið 4. gr.

Bankinn telur bráðabirgðaákvæði frumvarpsins nauðsynlegt vegna tímaáætlunar endurskipulagningarferlis. Þó má beiting ákvæðisins ekki verða til þess að rýra vald stofnunarinnar. Sér í lagi má einungis leggja fjármálastofnunum til það fjármagn sem þarf til að uppfylla skilyrði Fjármálaeftirlitsins áður en Bankasýsla ríkisins er formlega stofnsett. Einnig er vert að skoða þann möguleika að fella bráðabirgðaákvæðið úr gildi að ákveðnum tíma liðnum.

Að öðru leyti gerir Seðlabankinn ekki athugasemdir við frumvarpið og styður samþykkt þess eindregið. Verði ekki ráðist í aðgerð sem þessa gæti endurskipulagning fjármálakerfisins tafist og fagmennsku og nákvæmni endurreisnarinnar væri stefnt í mikla hættu.

Virðingarfyllst,
SEÐLABANKI ÍSLANDS

Arnór Sighvatsson
aðstoðarseðlabankastjóri

Sigríður Logadóttir
aðallögfræðingur

Nefndasvið Alþingis
Viðskiptanefnd
b/t Selmu Hafliðadóttur
nefndarritara
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 29. júní 2009.

Efni: Frumvarp til laga um Bankasýslu ríkisins (124. mál).

Viðskiptaráð þakkar nefndinni fyrir það tækifæri að fá að veita umsögn um ofangreint frumvarp sem feiur í sér að stofnuð verði sérstök ríkisstofnun sem fer með eignarhluti ríkisins í fjármálafyrirtækjum.

Viðskiptaráð Íslands er almennt mótfallið öllum fyrirætlunum stjórnvalda er lúta að stofnun nýrra ríkisstofnana. Fjöldi stofnanna er meiri en góðu hófi gegnir, þrátt fyrir einhverja fækkun undanfarin ár, og á það m.a. sinn þátt í ósveigjanleika útgjaldahliðar ríkissjóðs. Að því sögðu liggur hins vegar fyrir að leysa þarf úr þeim fjölmörgu álitamálum sem sköpuðust við yfirtöku ríkisins á viðskiptaböndkunum og þeim sem koma skulu þegar búið er að vinna úr beiðnum nokkurra sparisjóða um eiginfjárframlag. Þar til sú lausn er í sjónmáli, er þá einkum átt við endanlega sölu bankanna og annarra eignarhluta til einkaaðila, er mikilvægt að aðkoma ríkisins að fjármálastarfsemi sé hafin yfir allan vafa og um hana settar ákveðnar leikreglur.

Vegna framangreinds tekur Viðskiptaráð í megindráttum undir þær fyrirætlanir sem frumvarp þetta felur í sér, en gerir hins vegar við það nokkrar athugasemdir sem eru eftirfarandi:

1. *Að stofnað verði opinbert hlutafélag, en ekki ríkisstofnun, utan um verkefni Bankasýslu ríkisins.*
2. *Að kveðið verði sérstaklega á um það í frumvarpinu og/eða eigendastefnu ríkisins hvaða leiðbeiningar um stjórnarhætti stofnunarinnar skuli leggja til grundvallar í starfsemi sinni. Að auki er lagt til að kveðið verði sérstaklega á um það í 8. gr. frumvarpsins að frávík frá þeim leiðbeiningum skuli vera rökstudd í árlegri skýrslu stjórnar stofnunarinnar.*
3. *Að felld verði inn í i. og j. lið 4. gr. frumvarpsins að við undirbúning tillagna um sölu eignarhluta ætti stjórn stofnunarinnar að horfa fyrst og fremst til Kauphallar Íslands.*
4. *Að kveðið verði á um það í lok 2. mgr. 1. gr. að stofnunin undirbúi og leggi fyrir ráðherra tillögur að sölu eignarhluta svo skjótt sem auðið er eða um leið og markaðsaðstæður leyfa.*
5. *Að fleiri aðilar en einungis fjármálaráðherra eða sérstök nefnd tilnefni stjórnarmenn stofnunarinnar.*
6. *Að starfskjör stjórnarmanna séu ákveðin af fleiri aðilum en ráðherra eða sérstakri nefnd, sbr. hér að ofan.*

7. Að kveðið verði á um árlegt árangursmat stjórnar í 2. gr. frumvarpsins, sem gert verður opinbert í árlegri skýrslu stjórnarinnar skv. 8. gr.
8. Að nefndinni verði fengið heitið tilnefningarnefnd, í samræmi við hlutverk hennar og ensk heiti sambærilegra nefnda.
9. Að 7. gr. frumvarpsins verði breytt á þá leið að kveðið sé á um að nefndin skuli rökstyðja tilnefningar sínar á aðalfundum og að sá rökstuðningur sé gerður opinber á vefsíðum félaganna a.m.k. 5 dögum fyrir aðalfund.
10. Að hæfisskilyrði 6. gr. frumvarpsins verði lögð til grundvallar tilnefningum nefndarinnar og að höfð verði hliðsjón af fyrrgreindum leiðbeiningum og öðrum sambærilegum við samningu starfsreglna nefndarinnar.
11. Að kveðið verði á um það í 8. gr. frumvarpsins að í þeim tilvikum þegar ríkið er ekki eini eigandi viðkomandi félags þá skuli kjósa í stjórn þess í samræmi við samþykktir félagsins og/eða tryggja aðkomu hinna hluthafanna í valnefndina.
12. Að útfært verði nánar í 8. gr. frumvarpsins efnisinnihald árlegrar skýrslu stjórnar stofnunarinnar.
13. Að gerðar verði a.m.k. jafn ríkar kröfur til upplýsingagjafar og endurskoðunar stofnunarinnar og gert er í tilvikum skráðra fyrirtækja.
14. Að e. lið 4. gr. verði breytt þannig að upplýsa skuli um samninga við fjármálafyrirtæki svo skjótt sem auðið er, að teknu tilliti til hagsmuna bankanna, laga um fjármálafyrirtæki og ríkra hagsmuna ríkisins sem eiganda, en eigi síðar en í árlegri skýrslu stjórnar til ráðherra.
15. Að alþingismenn verði boðaðir á hluthafafundi þeirra fyrirtækja sem ríkið á að fuilu eða er meirihlutaeigandi að. Slíkt hið sama ætti að gilda um stofnunina.
16. Að kveðið verði á um í i. lið 4. gr. að tillögur stjórnarinnar um sölu eignarhluta séu gerðar opinberar, t.a.m. á vefsvæði ráðuneytisins.
17. Að 4. mgr. 1. gr. frumvarpsins, um að stofnuninni sé heimilt að setja á fót og fara með eignarhlut ríkisins í öðrum fyrirtækjum en bönkunum, verði felld brott.
18. Að kveðið verði á um í 9. gr. frumvarpsins að þeir eignarhlutar sem eftir standa við lok líftíma stofnunarinnar verði settir í formlega sölumeðferð í Kauphöll Íslands.
19. Að innan stofnunarinnar verði starfandi óháður aðili með þekkingu á samkeppnismálum sem meta myndi áhrif ákvarðana hennar á samkeppni.

Stofnun eða opinbert hlutafélag

Að mati ráðsins er verulegur vafi á því hvort ríkisstofnun sé betur til þess fallin að hafa með höndum verkefni frumvarpsins heldur en opinbert hlutafélag. Í fyrstu starfsáætlun nefndar um endurreisn fjármálakerfisins frá 5. febrúar síðastliðnum¹, nánar tiltekið 6. kafla, er lagt til að ríkisstjórnin íhugi að

¹ Sjá vef forsætisráðuneytisins.

stofna “sjálfstætt eignarhaldsfyrirtæki er fari með eignarhald ríkisins í bönkunum...” Í ljósi þess að tillaga þessi er augljóslega grundvöllur Bankasýslu ríkisins vekur furðu að hvorki sé vísað til hennar né efnislega rökstutt afhverju ákveðið var að fara á skjön við þau tilmæli að stofna sjálfstætt fyrirtæki. Að auki skýtur það skökku við að hvergi sé að finna samanburð á því hvernig sambærilegum málum hefur verið háttað í öðrum löndum, en í fyrrgreindri skýrslu segir að með stofnun sjálfstæðs móðurfélags væri ríkissjórnin að fara að dæmi “yfirvalda í mörgum löndum”.

Sú framkvæmd að hýsa verkefni þessi innan sérstakrar ríkisstofnunar er með öllu vanreifuð og gengur að auki gegn þeim tilmælum sem sérstakir sérfræðingar ríkisstjórnarinnar um endurreisn fjármálakerfisins lögðu til. Af þeim ástæðum einum telur Viðskiptaráð ríkt tilefni til að stofna um verkefni þessi sjálfstætt opinbert hlutafélag. Kostir þess umfram ríkisstofnun eru jafnframt aðrir, en þar má nefna að auðveldara er að slíta slíku félagi ef t.a.m. tilgangi þess er náð áður en áætlaður líftími er runninn út og aðgengi fjölmiðla (og þar með almennings) að upplýsingum er mun betra í opinberum hlutafélögum en ríkisstofnunum. Stofnun opinbers hlutafélags væri jafnframt í samræmi við leiðbeiningar OECD um stjórnarhætti opinberra fyrirtækja, sem hvetur m.a. til þess að almenn fyrirtækjalöggjöf sé nýtt til hins ítrasta. Þannig hefur þessu málum jafnframt verið háttað annars staðar, t.a.m. í Svíþjóð, þar sem öll opinber fyrirtæki eru felld undir almenna fyrirtækjalöggjöf.²

Viðskiptaráð leggur til að stofnað verði opinbert hlutafélag utan um verkefni Bankasýslu ríkisins.

Stjórnarhættir hins opinbera og sala eignarhluta

Viðskiptaráð fagnar því að settar séu skýrar leikreglur um eigendahlutverk ríkisins svo og þeim áherslum frumvarpsins á endurreisn, virka samkeppni, gagnsæi og upplýsingamiðlun til almennings. Ráðið hefur um nokkur skeið talað fyrir því að hið opinbera og opinber fyrirtæki tileinki sér góða stjórnarhætti og gaf m.a. út *Leiðbeiningar um stjórnarhætti opinberra fyrirtækja*³ í samstarfi við Samtök atvinnulífsins og Kauphöllina. Leiðbeiningar þessar byggja að meginstefnu til á leiðbeiningum Efnahags- og framfarastofnunarinnar (OECD), sem fjallað er um í athugasemdum frumvarpsins.

Stór hluti fyrrgreindra leiðbeininga hefur ratað með einum eða öðrum hætti í frumvarp þetta. Þar má nefna: eigendastefnu hins opinbera; takmarkað svigrúm ráðherra til að beina tilmælum til stjórnar stofnunarinnar; að forstjóri beri ábyrgð gagnvart stjórn; að verkefni stjórnar séu vel skilgreind; virka upplýsingamiðlun, ofl. Þessum áherslum ber að fagna, en að mati ráðsins er mikilvægt að ganga lengra og miða við tilteknar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja, hvort heldur innlendra eða erlendra. Í árlegri skýrslu stjórnar stofnunarinnar, sbr. 8. gr. frumvarpsins, ætti svo að fjalla sérstaklega um hvernig eftirfylgni með þeim leiðbeiningum var háttað og frávik ættu að vera skýrð og rökstudd. Þar með væri ríkið og fyrirtæki þess að fylgja svo kallaðri “fylgið eða skýrið” reglu sem er grundvöllur allra leiðbeininga um stjórnarhætti. Ekki nægir að vísa til þess að aðgerðir ríkisins sem eiganda byggji á almennum viðurkenndum viðmiðum í þessum efnum. Slík vísan gerir engar kröfur um upplýsingagjöf og veitir þar með lítið sem ekkert aðhald.

Viðskiptaráð leggur til að kveðið verði sérstaklega á um það í frumvarpinu og/eða eigendastefnu ríkisins hvaða leiðbeiningar um stjórnarhætti stofnunarinnar skuli leggja til grundvallar í starfsemi sinni. Að auki er lagt til að kveðið verði sérstaklega á um það í 8. gr. frumvarpsins að frávik frá þeim leiðbeiningum séu rökstudd í árlegri skýrslu stjórnar stofnunarinnar.

² Sjá eigendastefnu sænska ríkisins, www.regeringen.se/content/1/c6/02/63/49/772b3ca5.pdf.

³ Leiðbeiningarnar eru aðgengilegar á vefsíðu Viðskiptaráðs.

Það er ánægjulegt að sjá áherslu frumvarpsins á sölu eignarhluta á almennum mörkuðum og dreift eignarhald. Þar hljóta stjórnvöld að vera með skipulega verðbréfamarkaði í huga, enda er þar að finna gagnsætt ferli sem um gilda strangar reglur. Sala ríkisfyrirtækja til einkaaðila með skráningu þeirra á skipulegan verðbréfamarkað myndi jafnframt styrkja markaðinn umtalsvert, en hann hefur átt undir verulegu höggi að sækja undanfarin tvö ár. Að mati ráðsins mætti gera meira úr hlutverki hins íslenska verðbréfamarkaðar og rétt væri að nefna það í i. og j. lið 4. gr. frumvarpsins að horfa ætti til hans við undirbúning sölu eignarhluta.

Viðskiptaráð leggur til að fellt verði inn í i. og j. lið 4. gr. frumvarpsins að við undirbúning tillagna um sölu eignarhluta ætti stjórn stofnunarinnar að horfa fyrst og fremst til Kauphallar Íslands.

Þar sem stjórnvöld hafa nú þegar gert það opinbert að stefnt sé að sölu ríkisbankanna, með einum eða öðrum hætti, er ríkt tilefni til að gera þessu hlutverk stofnunarinnar hærra undir höfði. Hvað það varðar væri við hæfi að kveða á um það í lok 2. mgr. 1. gr. frumvarpsins að Bankasýsla ríkisins undirbúi og leggi fyrir ráðherra tillögur að sölu eignarhluta. Einnig væri rétt að setja frekari tímamörk á sölu þeirra eignarhluta sem stofnuninni verður falið að annast. Þannig væri t.a.m. unnt að fara þá leið, sem til stóð að gera með eignaumsýslufélag ríkisins, og kveða svo á um að stefnt skuli að sölu þessara hluta eins skjótt sem auðið er eða um leið og markaðsaðstæður leyfa. Þetta væri ekki aðeins til þess fallið að gefa stjórn stofnunarinnar skýrari ramma um tillögur sínar heldur jafnramt betur til þess fallið að tryggja að líftími stofnunarinnar sé ekki nýttur til hins ítrasta, án bersýnilegrar ástæðu.

Viðskiptaráð leggur til að kveðið verði á um það í lok 2. mgr. 1. gr. að stofnunin undirbúi og leggi fyrir ráðherra tillögur að sölu eignarhluta svo skjótt sem auðið er eða um leið og markaðsaðstæður leyfa.

Skipan stjórnar

Þó mikið sé lagt upp úr sjálfstæði stjórnar stofnunarinnar gagnvart ráðuneytinu, sem er algert grundvallaratriði, þá hefur það sem mestu skiptir af einhverjum ástæðum fallið milli skips og bryggju. Er þar átt við upphaflega skipan stjórnarmanna stofnunarinnar, en skv. 2. gr. frumvarpsins þá skipar fjármálaráðherra alla stjórnarmenn til fimm ára eða út líftíma stofnunarinnar. Að mati Viðskiptaráðs hefði átt að tryggja aðkomu fleiri aðila að þeirri skipan, hvort heldur annarra ráðuneyta (líkt og gert er í Svíþjóð) eða með tiltekinni valnefnd.

Skipulagt og gagnsætt ferli líkt og valnefnd tryggir, umfram beina skipan ráðherra, mun betur fjölbreytileika stjórnarinnar og sjálfstæði hennar – bæði í reynd og ásýnd. Með því er lagður traustari grunnur að almennti sátt um skipan stjórnarinnar og starfsemi félagsins til lengri tíma litið, sem veitir félaginu nauðsynlegt andrými til athafna. Enn frekari stoðum yrði skotið undir þennan grunn trúverðugleika, sem félaginu er lífsnauðsynlegur, með skipan erlendra sérfræðinga í stjórn félagsins.

Til þess að koma í veg fyrir að tilnefningar nefndarinnar verði um of af pólitískum toga er mikilvægt að auk stjórnvalda eigi sem flestir þar fulltrúa, þ.m.t. aðilar vinnumarkaðarins, stjórnarandstaðan, eftirlitsstofnanir og hagsmunasamtök

Viðskiptaráð leggur til að fleiri aðilar eða sérstök nefnd tilnefni stjórnarmenn stofnunarinnar.

Samkvæmt 3. gr. frumvarpsins er Kjararáð falið að ákveða starfskjör forstjóra, en samkvæmt athugasemdum frumvarpsins er það m.a. gert “til þess að tryggja sjálfstæði stofnunarinnar gagnvart ráðuneytinu og til að undirstrika faglegt hlutverk hennar sem umsýsluaðila eignarhluta ríkissjóðs í fjármálafyrirtækjum.” Af þessum sökum skýtur það skökku við að ráðherra eigi, skv. 2. gr., að ákveða

starfskjör stjórnarmanna en stjórn stofnunarinnar á m.a. að skipa í stjórnir þeirra fjármálafyrirtækja sem heyra undir stofnunina. Hér er pottur brotinn hvað góða stjórnarhætti varðar og sjálfstæði stjórnar stofnunarinnar gagnvart ráðuneytinu, sem mikilvægt er að færa til betri vegar.

Viðskiptaráð leggur til að starfskjör stjórnarmanna séu ákveðin af fleiri aðilum en ráðherra eða sérstakri nefnd, sbr. hér að ofan.

Að auki er rétt að kveða á um árlegt árangurmat stjórnar stofnunarinnar í 2. gr. frumvarpsins, sem gert yrði kunngjört í fyrrgreindri skýrslu stjórnarinnar til ráðherra. Hlutverk hennar og ábyrgð er svo umfangsmikil og mikilvæg að ekki er úr vegi að slíkt mat sé framkvæmt með reglubundnum hætti. Þar skiptir jafnframt miklu máli að stjórnarmenn stofnunarinnar eru skipaðir til 5 ára, eða út líftíma stofnunarinnar. Ef það reynist svo að þeir eru ekki starfi sínu vaxnir er mikilvægt að þeim sé skipt út áður en möguleg áhrif þess koma til með að snerta árangur stofnunarinnar.

Viðskiptaráð leggur til að kveðið verði á um árlegt árangursmat stjórnar í 2. gr. frumvarpsins, sem gert verður opinbert samhliða ofangreindri skýrslu.

Að endingu vill Viðskiptaráð fagna áherslu frumvarpsins á að stjórn og forstjóri stofnunarinnar eigi að hafa trausta þekkingu á góðum stjórnarháttum. Vill undirritaður benda ráðuneytinu á að háskólar landsins bjóða uppá námsskeið af þessu tagi.

Valefnd

Hvað varðar valnefnd þá sem kveðið er á um í 7. gr. frumvarpsins þá gerir Viðskiptaráð nokkrar athugasemdir við ákvæðið. Fyrir það fyrsta þá er heiti nefndarinnar ekki í samræmi við hlutverk hennar. Nefndinni er ekki ætlað að velja stjórnarmenn í stjórnir fjármálafyrirtækja, líkt og nafn hennar gefur til kynna. Heldur er nefndinni ætlað að tilnefna hóp manna/kvenna til stjórnarsetu sem stjórn stofnunarinnar velur svo úr, þ.e. skipar að lokum. Nær væri að nefnd þessi væri kölluð tilnefningarnefnd, líkt og gert er í fyrrgreindum leiðbeiningum VÍ, SA og Kauphallarinnar. Það er bæði í samræmi við hlutverk hennar og í samræmi við túlkun enskrar þýðingar á hugtakinu "nomination committee" sem er notað í leiðbeiningum OECD og eigendastefnum lang flestra ríkja.

Viðskiptaráð leggur til að nefndinni verði fengið heitið tilnefningarnefnd, í samræmi við hlutverk hennar og ensk heiti sambærilegra nefnda.

Í annan stað er óljóst hvort nefndinni sé ætlað að rökstyðja tilnefningar sínar og þá hvort sá rökstuðningur verði gerður opinber. Það væri í samræmi við viðteknar venjur annars staðar að nefndin myndi veita slíkan rökstuðning á aðalfundum og að hann yrði gerður opinber á vefsíðu félaganna fyrir aðalfund þeirra.⁴

Viðskiptaráð leggur til að 7. gr. frumvarpsins verði breytt á þá leið að kveðið sé á um að nefndin skuli rökstyðja tilnefningar sínar á aðalfundum og að sá rökstuðningur sé gerður opinber á vefsíðum félaganna a.m.k. 5 dögum fyrir aðalfund.

Að auki er mikilvægt almenn hæfisskilyrði tilvonandi stjórnarmanna umræddra fjármálafyrirtækja séu fastmótuð. Að mati ráðsins er við hæfi að kveða á um í 7. gr. að hæfisskilyrði 6. gr. skuli lögð til grundvallar tilnefningum nefndarinnar, ásamt auðvitað hæfisskilyrðum laga nr. 161/2002 um

⁴ Sjá t.a.m. sænsku eigendastefnuna.

fjármálafyrirtæki. Jafnframt er æskilegt að hlutverk nefndarinnar verði skýrð nánar í starfsreglum hennar, líkt og kveðið er á um í 2. mgr. 7. gr., en þar ætti almennt að miða við hlutverk sambærilegra nefnda í samanburðarríkjum okkar. Hvað það varðar vísast m.a. til nýútgefinna *Leiðbeininga um stjórnarhætti fyrirtækja*.⁵

Viðskiptaráð leggur til að hæfisskilyrði 6. gr. frumvarpsins verði lögð til grundvallar tilnefningum nefndarinnar og að höfð verði hliðsjón af fyrrgreindum leiðbeiningum og öðrum sambærilegum við samningu starfsreglna nefndarinnar.

Að lokum eru ýmis önnur atriði óljós hvað nefndina varðar, t.a.m: hvenær skuli stofna til hennar; hvort sama nefndin starfi út líftíma stofnunarinnar; fyrir hvaða tíma almenningur geti boðið sig fram til stjórnarsetu; hvort stjórnarmenn stofnunarinnar megi taka sæti í nefndinni; hvernig hún skuli skipuð þegar ríkið er ekki eini hluthafi viðkomandi fjármálafyrirtækja o.fl. Hluta af þessu er unnt að afgreiða í starfsreglum nefndarinnar en annað ekki, er þar sérstaklega átt við þau tilfelli þegar ríkið er ekki eini eigandinn. Sérstaklega er fjallað um álitamál tengd þessu síðastnefnda í *Leiðbeiningum um stjórnarhætti opinberra fyrirtækja*.

Viðskiptaráð leggur til að kveðið verði á um það í 8. gr. frumvarpsins að í þeim tilvikum þegar ríkið er ekki eini eigandi viðkomandi félags þá skuli kjósa í stjórn þess í samræmi við samþykktir félagsins og/eða tryggja aðkomu hinna hluthafanna í valnefndina.

Aðgengi að upplýsingum – gagnsæi

Viðskiptaráð fagnar því að stofnunin eigi að gefa ráðherra árlega skýrslu um starfsemi hennar og að ráðherra skuli gera Alþingi grein fyrir efni hennar. Slík skýrsla skiptir sköpum uppá gagnsæi stofnunarinnar að gera og samskipti hennar við ráðuneytið, en það fer þó allt eftir efni hennar og umfangi. Það er álit ráðsins að rétt væri að útfæra nánar í frumvarpinu hvert efnisinnihald skýrslunnar ætti að lágmarki að vera. Hvað það varðar vísar undirritaður til fyrrnefndra leiðbeininga um stjórnarhætti opinberra fyrirtækja.⁶

Viðskiptaráð leggur til að útfært verði nánar í 8. gr. frumvarpsins efnisinnihald árlegrar skýrslu stjórnar stofnunarinnar.

Til að tryggja enn frekar að gagnsæi sé í fremsta flokki leggur ráðið til að farið verði að fordæmi fjölda þjóða og kveðið á um að upplýsingagjöf stofnunarinnar (félagsins) skuli vera í samræmi við upplýsingagjöf skráðra fyrirtækja. Það regluverk gerir ýmsar kröfur, þá sérstaklega er varða ytri og innri endurskoðun og birting lykluþýðinga.

Viðskiptaráð leggur til að gerðar verði a.m.k. jafn ríkar kröfur til upplýsingagjafar og endurskoðunar og gert er í tilvikum skráðra fyrirtækja.

Í ljósi ríkrar áherslu frumvarpsins á gagnsæi og trúverðugleika vekur e. liður 4. gr. upp spurningar, nánar tiltekið 12 mánaða tímamarkið. Að mati ráðsins ætti að kveða á um að samningar stofnunarinnar við fjármálafyrirtæki skuli gerðir opinberir svo skjótt sem auðið er, að teknu tillit til þeirra sjónarmiða sem nefnd eru í athugasemdum frumvarpsins, en a.m.k. í árlegri skýrslu stjórnar til ráðherra.

⁵ Leiðbeiningarnar eru aðgengilegar á vefsíðu Viðskiptaráðs, www.vi.is.

⁶ Sjá nánar á bls. 17.

Viðskiptaráð leggur til að e. lið 4. gr. verði breytt þannig að upplýsa skuli um samninga við fjármálafyrirtæki svo skjótt sem auðið er, að teknu tilliti til hagsmuna bankanna, laga um fjármálafyrirtæki og ríkum hagsmunum ríkisins sem eiganda, en eigi síðar en í árlegri skýrslu stjórnar til ráðherra.

Að auki telur ráðið, í ljósi mikilvægis þessarar stofnunar og hagsmuna alþingismanna að geta sett sig rækilega inn í málefni þess, að gera ætti ráð fyrir þátttöku allra alþingismanna á aðalfundum þeirra fjármálafyrirtækja sem ríkið á að fullu eða er meirihlutaeigandi. Slíkt hið sama ætti að gilda um aðalfundi stofnunarinnar, þ.e. ef ákveðið er að stofna félag um verkefni hennar.

Viðskiptaráð leggur til að alþingismenn verði boðaðir á hluthafafundi þeirra fyrirtækja sem ríkið á að fullu eða er meirihlutaeigandi að. Slíkt hið sama ætti að gilda um stofnunina, sbr. ofangreint.

Að lokum er það álit ráðsins að tillögur stjórnar félagsins til ráðherra um sölu tiltekinna eignarhluta, skv. i. lið 4. gr., eigi að vera gerðar opinberar. Það væri mjög svo til þess fallið að tryggja gagnsæi í störfum stjórnarinnar og samskiptum hennar við ráðuneytið. Með því móti væri það jafnframt undir ráðherra komið að rökstyðja öndverða skoðun sína, ef svo ber að, og aðhald gagnvart honum er þar með aukið.

Viðskiptaráð leggur til að kveðið verði á um í i. lið 4. gr. að tillögur stjórnarinnar um sölu eignarhluta séu gerðar opinberar, t.a.m. á vefsvæði ráðuneytisins.

Takmarkaður líftími

Viðskiptaráð fagnar því að stofnun þessari sé ætlaður takmarkaður líftími og er það eitt þeirra atriða sem hafði mikil áhrif á afstöðu ráðsins. Þrátt fyrir þá ætlan telur ráðið ríkt tilefni til athugasemda og skiptir þar mestu að ekki sé loku fyrir það skotið að Bankasýslan stofni önnur félög eða fari með eignarhlut ríkisins í félögum, öðrum en fjármálafyrirtækjum.

Um þetta er fjallað í 4. mgr. 1. gr. þar sem segir að stofnuninni sé heimilt “að setja á fót og fara með eignarhluti ríkisins í félögum sem samræmast hlutverki og markmiðum hennar”. Í athugasemdum frumvarpsins segir að þarna getið verið um að ræða félög sem “hefðu það markmið að aðstoða fjármálafyrirtæki við endurskipulagningu fyrirtækja”. Ef hér er átt við eignaumsýslufélag ríkisins væri rétt að tiltaka það sérstaklega, en ákvæðið eins og það er ritað er ekki með neinu móti takmarkað. Er það sérlega bagalegt, sérstaklega í ljósi þess að markmið stofnunarinnar er ansi víðtækt.

Viðskiptaráð leggur til að 4. mgr. 1. gr. frumvarpsins verði felld brott.

Í öðru lagi er gert ráð fyrir því í athugasemdum frumvarpsins að þeir eignarhlutar sem eftir standa við lok líftíma stofnunarinnar verði settir í umsýslu og undir eftirlit fjármálaráðuneytisins. Hér skortir töluvert á þá framtíðarsýn um endurreisn bankakerfisins sem Viðskiptaráð og fleiri hafa kallað eftir á undanförunum vikum og mánuðum. Vísast hér m.a. til fyrrgreindrar skýrslu nefndar um endurreisn fjármálakerfisins, en þar sagði að nauðsynlegt væri fyrir ríkisstjórnina að “íhuga hvernig best sé að halda eignarhaldi á bönkunum í framtíðinni.” Þar sagði enn fremur að móta þyrfti stefnu “varðandi framtíðareignarhald, m.a. með tilliti til aðkomu erlendra fjárfesta.”

Viðskiptaráð leggur til að kveðið verði á um í 9. gr. frumvarpsins að þeir eignarhlutar sem eftir standa við lok líftíma stofnunarinnar verði settir í formlega sölumeðferð í Kauphöll Íslands.

Samkeppnissjónarmið

Í 5. gr. frumvarpsins er kveðið á um að stofnunin skuli í starfsemi sinni kappkosta við að *“éfla og styrkja samkeppni á fjármálamarkaði.”* Því miður er það ekki útfært nánar í athugasemdum frumvarpsins hvernig félagið eigi að standa að því að þessu verkefni.

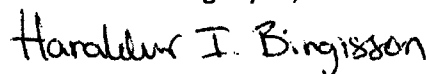
Af umræðum undanfarinna mánaða er varða úrslausn ríkisbankanna á skuldavanda einstakra fyrirtækja er ljóst að þetta verður ekki auðvelt verkefni. Það er enn fremur ljóst að óskýrar tilvitnanir í samkeppnissjónarmið hafa lítið sem ekkert vogarafi þegar raunveruleikinn er tekinn við. Hvað það varðar er rétt að hafa í huga að hlutverk ríkisbankanna er öðru fremur að hámarka verðmæti eigna sinna og draga þannig úr fjárhaglegu tapi fyrir skattgreiðendur, sem eru aðalfjármögnunaraðilar þessara fyrirtækja. Valkvöl stjórnenda þeirra er því ærin þegar kemur að því að taka ákvörðun sem mögulega er fjárhaglega hagkvæm fyrir ríkisfyrirtækin og þar með skattgreiðendur en gæti haft skaðleg áhrif á samkeppni. Þannig virðist oft og tíðum gilda einu hvort sjónarmiðið verður ofan á, gagnrýnin er ávallt handan við hornið.

Að mati Viðskiptaráðs þarf að ganga mun lengra í verndun virkar samkeppni en gert hefur verið, enda sýnir reynsla annarra ríkja af efnahagskreppnum að aðgerðir til eflingar samkeppni stuðla að hraðari endurreisn atvinnulífsins. Vegna þessa telur Viðskiptaráð að innan stofnunarinnar ætti að vera starfandi óháður aðili með þekkingu á samkeppnismálum, sem hefði það hlutverk eitt að fylgjast með og taka þátt í ákvörðunum með það að markmiði að tryggja að samkeppnissjónarmiðið sé gætt.⁷ Fyrirkomulag sem þetta myndi tryggja frekar að ákvarðanir innan stofnunarinnar séu teknar á upplýstum grundvelli um samkeppnisleg áhrif þeirra.

Viðskiptaráð leggur til að innan stofnunarinnar verði starfandi óháður aðili með þekkingu á samkeppnismálum sem meta myndi áhrif ákvarðana hennar á samkeppni.

Viðskiptaráð leggur til að frumvarpið nái ekki óbreytt fram að ganga og hvetur til þess að tekið verði tillit til framangreindra athugasemda í meðförum nefndarinnar.

Virðingarfyllt,

Haraldur I. Birgisson
Lögfræðingur Viðskiptaráðs

⁷ Sjá 9. tl. álits Samkeppniseftirlitsins nr. 3/2008, *Ákvarðanir banka og stjórnvalda um framtíð fyrirtækja á samkeppnismörkuðum*, dags. 12.11.2008.

Viðskiptanefnd Alþingis.

Eigendastefna ríkisins.

- Hvernig á að tryggja/efla/vernda samkeppni?
 - Að mínu mati ætti að taka undir/vísa til (í 1. undirmarkmiði) álits Samkeppniseftirlitsins, nr. 3/2008 „Ákvarðanir banka og stjórnvalda um framtíð fyrirtækja“.
 - Það er mikilvægt að ríkið gangi á undan með góðu fordæmi á þessu sviði
 - Þetta væri jafnframt sýmbólísk samstaða með SKE, sem hefur mikið og mikilvægt starf fyrir höndum.
 - Innan Bankasýslunnar ætti að vera starfandi óháður aðili með þekkingu á samkeppnismálum, sem myndi meta áhrif ákvarðana/stefnumörkunar stofnunarinnar á samkeppni t.a.m. á hluthafafundum fyrirtækjanna.
- Hvernig ætlar ríkið að fá arð, óháð núverandi aðstæðum?
 - Stendur til að ríkið geri arðsstefnu gagnvart t.a.m. Landsvirkjun eða arðsmarkmið líkt og RVK gagnvart OR?
 - Óskýr útfærsla hvað þetta markmið varðar líkt og samkeppnismarkmiðið.
- Eignaraðild að fjármálafyrirtækjum verði dreifð, m.a. með aðkomu Alþingis að undirbúningi reglna um sölu.
 - Af hverju er skipulagður verðbréfamarkaður ekki notaður, þar er reynslan, gagnsæið og reglurnar?
 - Fyrirtækin eiga jú að vera jafn gagnsæ og skráð félög, sbr. ákvæði eigendastefnunnar.
- Valnefndin, í eigendastefnum annarra ríkja er almennt fjallað um tilnefningarferlið og verður það væntanlega gert í almennu stefnunni.
 - Það mætti hins vegar nefna að hlutverk nefndarinnar sé að meta óhæði stjórnarmanna gagnvart fyrirtækjunum og stjórnendum þess, sem er almennt eitt mikilvægasta hlutverk þessara nefnda.
- Að auki er þrennt sem þarf að skoða varðandi valnefndina:
 - 1) Hvernig á hún að vera skipuð? Þurfa nefndarmenn að vera óháðir fyrirtækjunum, mega stjórnarmenn Bankasýslunnar sitja í nefndinni eða starfsmenn bankanna, er henni heimilt að leita ráðgjafa við framkvæmd starfa sinna?
 - 2) Er henni ætlað að leita að hæfum stjórnarmönnum, þ.e. vera próaktív eða bara reaktív. Það er mikilvægt að veita henni slíkt umboð strax.
 - 3) Hvernig veitum við erlendum aðilum tækifæri á að koma að stjórnarsetum í bönkunum? Best gert með því að veita nefndinni heimild til að headhunta.
- Jafnræði milli hluthafa
 - Sá kafli er frekar rýr, þ.e. hvað skuldbindingar ríkisins varðar, og mætti þar kveða fastar að orði um að ríkið ætli sér að virða lögbundin réttindi annarra hluthafa og tryggja að jafnræðis verði gætt milli þess og þeirra.
 - Skiptir miklu fyrir seljanleika eignarhluta í ríkisfyrirtækjum að ríkið hafi sett sér háleit markmið í þessum efnum..

- **Heitaruglingur**

- „Stjórnir skulu koma sér upp þremur starfsnefndum...” - ætti að vera undirnefndir
- „Sérstök valnefnd tilnefnir einstaklinga til setu í stjórn...” - ætti að vera tilnefningarnefnd
- Eðlilegar breytingar til að gæta samræmis við leiðbeiningar VÍ, SA og OMX um stjórnarhætti fyrirtækja, aðrar leiðbeiningar á því sviði, enska þýðingu og hlutverk og grundvöll nefndanna.

Með kveðju,
Dávíð Steinn Dávíðsson
Hagfræðingur Viðskiptaráðs Íslands

s: 510-7109 / 822-7570
fax: 568-6564